

Tvärnö Hembygdsförening

*Årsmöte i skolbacken med
coronasäkert avstånd 27 juni.*

*Vi var ca 25 medlemmar som
mötte upp i sommarvärmen*

*Eva Medin Johansson var
stämmans ordförande*

Foto: Lena Edin

År 2020 med Tvärnö Hembygdsförening och program för 2021

**Verksamhetsberättelse, planerade aktiviteter, bokslut
vår serie om Tvärnögårdar mm**

www.hembygd.se/tvarno
Styrelsen: *tvarnohembygdsforening@gmail.com*

Kom och prova på golf och padel

0173 324 50

www.oregrundsgk.com

Välkomna!

Öregrundsgolfklubb

Östhammars Turistbyrå
 Rådhusorget 1
 direkt 0706 18 70 13
 vxl 0767 650 660
www.roslagen.se
 se tider på roslagen.se

Syr upp kapell
 och dynor
 efter beställning

MARIN DECOR AB
www.marindecor.se

Tvärnö
 Djur & Natur

Trädfällning
 Rövning av sly
 Fiskeguidning
 Båtturer
 Eftersök
 Klätterfällning

Katarina Johansson 073 038 85 14
 Nicklas Johansson 076 850 61 84
tvarno.natur@gmail.com

Naturresevatets parkering har utökats eftersom det var så många besökare under 2020 och bilarna inte fick plats. Anders Johansson har stängt gärdesgård runt.

Ordförande har ordet....

Vi har nu ett år bakom oss med upplevelser som vi inte kunde föreställa oss tidigare. Att vi i hembygdsföreningen har fått ställa in aktiviteter och träffar är tråkigt, men ändå ett mindre problem jämfört med annat som hänt. När du har årsskriften i din hand hoppas jag att flera av er har fått sina vaccinationer eller får det inom kort så vi kan se fram mot bättre tider. Vi vet ju nu att vaccinationerna kommer ta längre tid.

Styrelsen har lagt ett program med uteaktiviteter, allt för att minimera risken att smitta varandra. Vi kommer följa myndigheternas rekommendationer för träffar så vi får vara flexibla under året. Håll utkik efter medlemsmail och information på anslagstavlor.

Jag hoppas att du hittar intressant läsning i årsskriften, vare sig det handlar om de gamla båtsmanstörpen eller hur det var och är att bo i Värmlingsö by. Du kan också läsa om en båtbyggare som bodde på Tvärnö och Värmlingsö. Arbetet med att få fram information om honom ledde vidare till gården Höganäs. I år liksom många gånger tidigare har flera medlemmar bidragit med berättelser, bilder och kartor.

Vid årsskiftet bildades ett nytt naturreservat på Tvärnö, beläget vid Tuskösundet. Det ska bli spännande att se hur området utvecklas.

Ett varmt tack till Lena Edin som återigen har lagt ned ett stort arbete på att få årsskriften så intressant.

Vi har fått nya medlemmar som har köpt sommarhus på Tvärnö, jag vill passa på att hälsa er varmt välkomna till föreningen. Ser fram emot att träffa nya och tidigare medlemmar på någon aktivitet framöver.

Åsa Jenner

Ordförande Tvärnö Hembygdsförening
tel 070 246 7217

Kungörelse.

På grund av epidemisk sjukdom i orten varda alla offentliga sammankomster såsom auktioner fäster, andaktsövningar m. m. tills vidare förbjudna inom den del av Börstils kommun som benämnes Söderön.

Börstil den 1 nov. 1911.

Kommunalnämnden.

Klipp från Torbjörn Forsman

-Handgjort i Roslagen-

-Tjälrljus,
honungsljus	-Kurser
-Barn-
verksamhet	-Slipning
av knivar,
saxar, yxor	-Hustillsyn
-Uthyrning av
fällor
-Tjärsalva,
cerat, kådsalva,
hudsalva,	-Skapande
skola	-Färsaxar,
stämjärn,	-Skydds jakt
-Väderpinnar	-Samarbeten
och	sekatörer,
liar m.m	-Avlägsning av
skadegörande
djur
-Trådslöjd	och	-Verktögs-
renovering	-Slyröjning
-Lädersmörning	och		
-Tjätvål m.m			

Hjärtligt välkommen till oss på Gräsö Antik & Kuriosa. För slöjdcafé, aktuella öppettider och vägbeskrivning se vår hemsida.

070-327 54 21

Följ oss på Facebook och
Instagram:
[@gravlingsnaturprodukter](#)

www.gravlingsnaturprodukter.se
kontakt@gravlingsnaturprodukter.se

Restaurang Syrrans Öregrunds Golfklubb

Vi erbjuder svensk husmanskost kött och fisk
I buffén ingår vår fräscha sallad hembaktröd, måltidsdryck och kaffe/te
A la carte alla dagar (Hela säsongen)
Hålla avstånd ring gärna för avhämtning
Fullständiga rättigheter
Ordinarie öppettider 7:30-17:00
Lunch. 10:30-14:00

Sandviks Gård
742 91 Östhammar
E-post :Restaurang.Syrrans@gmail.com
Facebook: Restaurang Syrrans Öregrunds GK
Tel. 076 226 13 98

Varmt Välkomna!

LÅNGALMA
STEN & ANLÄGGNING AB

072-53 88 308

Verksamheten 2020

Plant- och fröbytardag

9 maj träffades vi på ladugårdsbacken hos Stefan och Ulla Jansson på Raggarön för att byta frön och planter. Ca 25 personer kom på samorganistationen mellan vår förening och Raggarö Hbf som var mycket uppskattad. Vi ser fram emot liknande aktivitet även i år.

Foto: Lotti Oskarsson

Midsommarfirande

Midsommarfirande var traditionsenligt planerat att hållas på midsommardagen vid Tvärnö skola. Eftersom vi inte kunde genomföra ett firande på ett tryggt sätt fick arrangemanget tyvärr ställas in.

Årsmötet

Årsmötet var planerat att hållas lördagen 2 maj i Tvärnö skola. Efter förhandlingarna planerades en trevlig aktivitet. På grund av coronapandemin fick planerna dock ändras till att hålla mötet utomhus vid varmare väder och utan aktivitet.

Styrelsen diskuterade hur vi skulle lösa det hela vid regn och kyla, men det behövde vi inte oroa oss för. **Lördagen 27 juni** var det säkert 30 grader och vi fick leta upp den skuggigaste platsen nedanför skolan.

Eva Medin Johansson valdes till mötesordförande och lotsade alla genom mötet på ett utmärkt sett. Till mötessekreterare valdes Eva Tibell. Beslut togs om uppdaterade stadgar och denna punkt justerades direkt vid mötet. **Förändringen innebär att styrelsen nu endast består av ordinarie ledamöter och inga suppleanter.** Årets möte var det andra årsmötet vid vilket denna stadgeändring togs upp och ändringen gjordes eftersom alla ledamöter behövs för att kunna genomföra aktiviteter och sköta föreningens administration. Som en konsekvens av beslutet är således alla ledamöter i styrelsen för 2020 ordinarie. Föreningens ekonomi är god och styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

Avgående Anita Jussil avtackades med en rosenbuske efter många år i styrelsen. Anita har bla varit kassör.

Ordförande Åsa Jenner avtackar revisor Gösta Kaiser med en buskros

Hon har också bidragit med goda bullar och kaffekokning under åren. Dessutom har hon ordnat fina vinster till våra lotterier vid olika aktiviteter. Malin Hökeberg, webansvarig, var inte på plats men avtackades för sitt arbete med hemsidan. Present överlämnas vid senare tillfälle.

Gösta Kaiser har också valt att lämna sitt uppdrag efter många år som revisor. Gösta har varit ett bra bollplank i många olika frågor. Han avtackades med en rosenbuske.

Åsa Jenner omvaldes som ordförande för ett år. **Eva Telbrant** och **Wictor Mattsson** valdes in och välkomnades som nya ledamöter. På efterföljande styrelse-

Eva Telbrant och Wictor Mattsson är föreningens nya styrelseledamöter

Foto: Lena Edin

möte valdes Eva Telbrant till webansvarig.

På grund av covidpandemin hade ingen föredrags-hållare bjudits in. Deltagarna på mötet hade med egna kaffekorgar och fikade efter mötet.

Tack till alla drygt 30 deltagare som kom på mötet!

Sommarutflykten

En sommarutflykt till Björns fyr var planerad i juli. Den fick vi också ställa in då vi bedömde att vi inte kunde åka ut till fyren på ett coronasäkert sätt.

Sommarpromenad

Styrelsen beslutade att genomföra en coronasäker promenad. Vi var 16 personer som träffades och gick genom naturreservatet på Bergavägen från skolan mot Norrgården. Anders Johansson från Mellangården berättade om stigarna och reservatet. Bergavägen trampades förr av barnen från de östra gårdarna på väg till skolan. Den parallella stigen, Myravägen, användes mest under vintern för färd med häst och vagn när marken var frusen.

Reservatet bildades 2006 och är 96 ha stort. Det sträcker sig dels norr om vägen i skogslandskap och nedanför Mellangården med betade hagar och ängar. Ute på Näsudden finns en grillplats.

När vi kom fram till beteshagen mellan Norrgården och Mellangården gick vi vidare till naturreservatets parkering och vidare genom hagar ner till Mellangårdens grillplats vid Österfjärden. Där väntade Roger Larsson med tänd grill. Vi grillade korv och fikade.

Ett gratislotteri var dagens överraskning. Två böcker "Årsboken Uppland 2019", en jubileumsgåva samt också några vinster till de barn som deltog lottades ut. Det blev en trevlig eftermiddag i solsken och lagom temperatur.

Kaisa Haglund vann en av dagens bokpriser (bild) och Katja Andersson vann också en bok.

Foto: Jan Gustafsson

Höstmarknad

Höstmarknaden vid Tvärnö skola i samarbete med Söderöslöjd fick tyvärr också ställas in.

Svamputflykt

Styrelsen planerade att genomföra en svamputflykt i oktober på ett säkert sätt. På grund av svampbrist ställdes dock utflykten in.

THYRS SCHAKT & ENTREPRENAD AB

Allt i markarbeten
Villagrunder
Avlopp
Finplaneringar
Stensättningar
mm mm

Försäljning av matjord och grus
utkört som hela lasbilslass
eller i storsäck

Johan Thyr
076 788 22 66

Dagordning vid Årsstämman 2021

- 1 Val av ordförande för mötet
- 2 Val av sekreterare för mötet
- 3 Val av två protokolljusterare, tillika rösträknare, att jämte ordförande justera årsmötesprotokollet
- 4 Godkännande av kallelse
- 5 Årsredovisning
Verksamhetsberättelse
Resultat och balansräkning
- 6 Revisorernas berättelse
- 7 Fastställande av resultat- och balansräkningarna
- 8 Fråga om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter
- 9 Beslut om disposition av vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
- 10 Fastställande av arvoden och traktamenten till styrelsens ledamöter samt ev andra ersättningar
- 11 Val av:
Ordförande för nästkommande verksamhetsår
Ordinarie styrelseledamöter för de två nästkommande verksamhetsåren
Två revisorer för nästkommande verksamhetsår
En ersättare för revisorerna för nästkommande verksamhetsår
Valberedning om högst tre personer, varav en sammankallande
- 12 Behandling av inkomna motioner och styrelsens förslag på dessa
- 13 Fastställande av årsavgifter till föreningen
- 14 Redovisning av förslag till budget och verksamhetsplan för minst det framliggande räkenskapsåret

Styrelsen
fram till årsmötet 2021

Ordf Åsa Jenner 070 246 72 17
Tvärnösundet 638
742 91 Östhammar

Vice Ordf Staffan Näslund 070 581 26 28
Tvärnösundet 645
742 91 Östhammar

Kassör Lars Backman 070 878 56 63
Orrsundet 418
742 91 Östhammar

Skr Margareta Hökeberg 070 345 28 02
Västerbyn 521
742 91 Östhammar

Tvärnö Hembygdsförenings ekonomi

Bokslut 2020-01-01 - 2020-12-31

Behållning 2020-01-01	
Kassa	2 139,00
Plusgiro	35 926,78
	38 065,78

Intäkter

Annonsförsäljning	3 495,00
Kommunala bidrag	1 350,00
Medlemsavgift enskild	3 700,00
Medlemsavgift familj	20 600,00
	29 145,00

Utgifter

Styrelsekostnader	-185,00
Årsmöte	-800,00
Förbrukningsinventarier	-599,00
Övriga datakostnader	-5 225,00
Medlemsavgift Hembygdsförbundet	-4 660,00
Årsskrift	-6 721,00
Trycksaker	-600,00
Porto	-1 100,00
Bankkostnader	-950,00
	-20 840,00

Resultat

	8 305,00
Behållning 2020-12-31	
Kassa	1 039,00
Plusgiro	45 331,78
	46 370,78

Vid årsstämman 2019 förseogs en stadgeändring om att styrelsen skall bestå av en ordförande med mandatperiod på ett år och sju ordinarie ledamöter för en mandatperiod på två år. Hälften skall då väljas vart annat år på årsstämman. Skillnaden jämfört med tidigare stadgar är att suppleanter övergår till ordinarie ledamöter.

På årsstämman 2020 beslutades detta.

Alla i styrelsen går att nå på mejladress:
tvarnohembygdsforening@gmail.com

Övriga i styrelsen

Ledamöter
Lena Edin
Staffan Näslund
Margareta Hökeberg
Roger Larsson
Victor Mattsson
Eva Telbrant

Övriga funktioner

Rev Per Fernström
Lars Svanfeldt
Rev Malin Hökeberg
suppl Herbert Söderberg

Föreningens planerade aktiviteter 2021

Eftersom vi inte vet hur covidpandemin utvecklas så kan våra aktiviteter behöva ställas in eller flyttas. Nya aktiviteter kan också dyka upp. Vi hoppas på det bästa eftersom fler och fler blir vaccinerade. Håll utkik efter information i medlemsmail och på våra anslagstavlor.

Frö- och plantbyttardag i maj

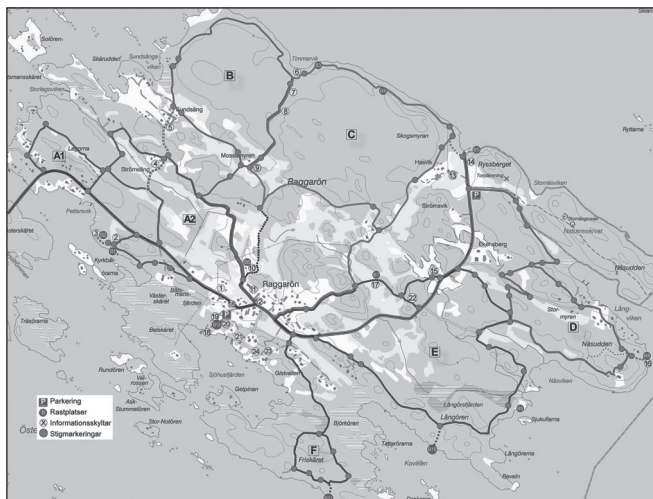
Förra årets frö- och plantbyttardag, vilken arrangerades tillsammans med i samarrangemang med Raggarö hembygdsförening, som var populär. Vi gör en repris i år, även denna gång tillsammans med Raggarö.

Årsmöte

Lördag 19 juni håller vi årsmöte utomhus vid Tvärnö skola. Vi är utomhus för att minimera risk för smitta. Det kommer framgå i kallelsen hur vi gör med kaffe och eventuell annan trevlig aktivitet vid mötet.

Sommarutflykt

En dag i sista veckan i juli tar vi oss till Raggarö och hembygdsföreningen där berättar om sitt stigprojekt. Vi fikar tillsammans och sedan finns möjlighet att ta en runda på stigarna eller bara gå en liten bit. Detaljer annonseras ca en vecka innan det är dags.

Raggarö hembygdsförening har röjt promenad- och vandringsstigar på marker som med åren har vuxit igen.

Höstmarknad

I mitten på september planerar Söderöslöjd för höstmarknad vid Tvärnö skola. Tvärnö hembygdsförening kommer då ha loppisförsäljning.

Har du något du vill skänka till loppisen så kontakta **Lars Backman**, tel 070 878 56 63. Lars bor vid Orrsundet.

Dock tas inte några böcker emot.

Höstaktivitet

Tidig höst räknar vi med att ordna en aktivitet. Vad bestämmer vi senare. Håll utkik på anslagstavlor och efter mail.

Vi hoppas att träffa många av er på någon aktivitet under året!

Total entreprenad på markarbeten

kontakta oss!

Vi erbjuder:

- Bergsprängning
- Leveranser av: grus, jord, sand
- Grävmaskiner
- Dumptrar
- Våghyvlar
- Villagrunder
- Tomtplanering
- Enskilda avlopp

UPPLANDS

BERG & SCHAKT AB

Tel. 0173-30333 mail: magnus@ubsab.se

Medlemmar som deltar i föreningens
aktiviteter omfattas av försäkring

Är det någon som känner att ni inte vill
nämnas i våra texter, vara med på
bild eller med i tidningens medlemslista
hör av er till styrelsen, tack

ip only

Vi möjliggör möjligheter

Det kom ett mail..., från Ip only i februari 2021

Förberedelserna för fiberutbyggnad fortsätter, men det är för få hushåll som i nuläget tecknat sig för att fiberutbyggnad kan påbörjas. Ip only kommer se över möjligheterna att söka bredbandstöd från Post- och telestyrelsen (PTS). PTS kommer under 2021 dela ut stöd för fiberutbyggnad på 1,6 miljarder. Ip only kommer se över sina projekt på Norrön, Söderön och kringliggande öar, för att se över om projekten uppfyller kraven för att ansöka om stöd. Ansökningstiden är under maj-augusti 2021. Vid godkänt beslut kommer fiberutbyggnaden påbörjas sent 2021, alternativt under 2022 för att vara klart senast 2024.

Mer information ska komma löpande.

Tvärnögårdar

Vad vet vi om Tvärnös gårdar...

År 2005 planerade styrelsen att i föreningens årstidning berätta om de över 20 gårdar som finns på Tvärnö, Sundskär och Värblingsö. Byggnadsår, markskiften, historia, generationers ägande osv.

Ni som bor på Tvärnö eller på öarna runt omkring kan höra av er till styrelsen. Skriv gärna lite om gårdens ursprung, lättsamma berättelser eller händelser och låna oss foton, kartor som kan vara intressanta för oss medlemmar att läsa om.

Vi skrev först om Tvärnö skola i 2006 års verksamhetsberättelse och årsskrift och året efter om Gruvskäret och Karlholm. Efter det skrev vi om Sandvik, Stensberg och om Norrhägnaden på Värblingsö. Sen om Hästhagen och Sundsmanshagen på Värblingsö och efter det om Norrgården och Torsholmen.

Vi hade uppehåll i två år och skrev om annat men 2016 fick vi lära känna "Hörners" Liljebacken i Västerbyn. 2017 bekantade vi oss med "Maxens" Högalund på Östra Tvärnö och 2018 "Dövkalles stuga" Ekbacken i Västerbyn. Året efter läste vi om Sven Magnussons såg och förra året om torpet Lugnet på väg mot Sandvik. I år fördjupar vi oss i Värblingsöbyn och Båtsmanstorpet på Lunda, V Tvärnö och även lite runt Höganäs, Ö Tvärnö

Värblingsöbyn

"Vid Laga skiftet 1883 fanns på Värblingsö 56 personer fast bosatta på 15 olika fastigheter och bosättningar. Idag finns inga fast bosatta på ön skrev Martin Ahlsén, Anita Åström och Sonja Edin efter sin forskning med "Tvärnö Förr och Nu" 1996 och så ser bilden fortfarande ut.

De skriver också i det samlade verket "Värblingsö, Ö i Roslagens famn – under baronernas tid" att i gamla jordeböcker kan man se att Värblingsö i slutet av 1500-talet var delad mellan två gårdar troligen de gårdar som idag kallas Södergården och Norrgården. 1638 förvärvade landshövding Hans Kyle Värblingsö från Drottning Kristina. Hundra år senare, 1736 kom Värblingsö i Hargs Bruks ägo genom Erik Oxenstierna. Gårdarna brukades då i huvudsak av arrendatorer.

Mellan åren 1756–1920 var Norrgården i privat ägo fram till 1906 i samma släkt i fem generationer – innan gården återköptes av Hargs Bruk. Södergården var i privat ägo mellan åren 1749–1813 varefter ägandet återgick till Hargs Bruk.

Många har kämpat i den steniga marken med små åkertegar för att försöka försörja stora familjer. Flera familjer kom från Valö på fastlandet till både Värblingsö och Tvärnö i mitten av 1800-talet för att kunna utöka

mathållningen med fisk. Men skärgårdslivet var hårt för dem på många andra sätt. Under flera århundranden förekom tvister om både fiskevatten, mark och skog mellan gårdarna och mellan Värblingsö och Hargs Bruk, tvister som drogs inför ting.

Värblingsöbyn ligger på västra delen av ön med utsikt mot Järnboden i Harg. Idag finns Södergården och Norrgården men enligt karta från 1741 fanns det fyra gårdar i byn. Gården längst norrut revs så sent som 1947.

Södergården

Huvudbyggnaden har idag i stort sett sitt ursprungliga utseende sen 1700-talet. Det är det enda huset på Värblingsö som finns kvar efter Ryssarnas härjningar 1719.

1883 hade Södergården en mangårdsbyggnad på nästan 11 meter, bod, källare, bryggghus, slöjdstuga, fähus med lider och loge, stall med lider och loge, hemlighus, svin- och fårhus, bastu, smedja och sjöbod. På 1930-talet fanns även vedbod med drängstuga och tvättstuga med pannmur. Det fanns också en stor fruktträdgård. Vi kan idag se flera lämningar efter grunder och brunn.

Foto: J Hagelqvist UNT 1996

Flera familjer med många barn har arrenderat gården under åren. Sista arrendatorn på gården flyttade 1938. Jorden brukades några år av Oskar Mattsson från Norrhägnaden på Värblingsö och Ture Eriksson på Väster Tvärnö på 1950-talet men efter det planterade Hargs bruk skog på åkrarna. Huset användes av skogshuggare och jägare men sedan 1995 har Hargs Bruk hyrt ut huset som sommarboende.

Norrgården

Innan Norrgården såldes tillbaka till Hargs Bruk 1920 ägde Aktiebolaget Elfsnäs gården i början på 1900-talet. Men efter att de avverkat skogen såldes gården snart igen. Skomakaren Frans Oskar Söderström från Valö köpte Norrgården av Elfsnäsbolaget 1907. De flyttade efter två år och bodde då på Norrhägnaden men flyttade sen till Södergården på Öster Tvärnö. Återköpet av gården till Hargs Bruk innebar att hela byn åter var i Beck-Friis ägo. Det hade den inte varit sen 1600-talet, förutom en period 1736 – 1749. Före det tillhörde Värblingsö, Länso Säteri.

Den som först arrenderade Norrgården av Hargs Bruk 1920 var Gottfrid och Anna Pettersson som kom från Luntegårde på södra sidan av ön. De födde upp fyra barn på gården. Signild Mattsson (idag Backström) lekte med dem som barn då Signilds familj bodde i det andra huset, det stora bryggghuset, på Norrgården.

Signild berättar om barndomsminnena från Norrgården och byn nedan.

Matts Andersson och Eva Christina Andersdotter bodde på gården i slutet av 1800-talet. De miste flera av sina barn i difteri men till slut fick de Oskar 1897 som gifte sig med Lydia från Väster Tvärnö och de fick sin dotter Signild. De flyttade 1939 till Norrhägnaden. Eva Christina levde hela sitt liv 1855–1926 på Norrgården. 1947 revs brygghuset på gården och då hade huvudbyggnaden moderiserats. Det finns en fin jordkällare bevarad.

Den siste fastboende på gården var Helmer Andersson som flyttade från Mellangården på Tvärnö där han arbetat som dräng. Han ville leva och sköta sig själv på Värblingsö men flyttade 1957 till Harg. Sen slutet av 70-talet hyr familjen Swedenborg Norrgården som de varsamt rustat upp. De berättar nedan om hur de upplevt sitt sommarliv på Norrgården.

Signild berättar...

Jag är född 1928 och uppväxt på Värblingsö som ligger mellan Tvärnö och Hargshamn. Byn som bestod av tre gårdar, är en mycket gammal by har det berättats. Jag minns många husgrunder av både stockar och stenar. Det fanns en stor bondgård, Södergården dit familjen Oskar Johansson flyttade 1928. De hade tre barn tre hästar, 10–12 nötkreatur, tjur, får och höns. Jag var mycket i den gården och lekte med sonen Lasse. Det var så intressant med alla djuren. När de skulle slaktas tex.

Varje år i oktober fick familjen Johansson upplåta sitt hem en söndag till Baron Beck-Friis med jaktsällskap. De hade en man med sig som passade upp med mat till sällskapet. Många kända personer var med. Vi barn tyckte det var roligt. Friherrinnan Beck-Friis kom upp till oss och skulle hälsa på gammelfar som hon sa (min farfar). På den tiden var det mycket märkvärdigt när det kom så prominenta personer. Familjen Johansson flyttade från Värblingsö 1938 på vintern. Jag kommer ihåg när de gick över isen med alla djuren i en lång rad till Järnboden i Harg där bil väntade för färd till Snesslingekulla. Efter dem flyttade Rut och Halvar Svensson med sina sex barn in på gården. De som var de sista arrendatorerna. Svea och Sigrid var mina skolkamrater.

Det fanns två mindre gårdar också i byn. I den ena bodde vi. En fin timrad stuga som bestod av två sovrum, kök, bagarstuga med en gammal bakugn där man eldade med en meters ved. Den höll värmen så man kunde grädda bröd i flera timmar. I andra delen fanns ett brygghus med stor pannmur där man värmden vatten vid tvätt och till slakt. Golv var av grovt trä och i ena hörnet var en

Brygghuset som Signild är född i, låg intill nuvarande Norrgården. Det revs 1947.

Farfar Matts Andersson och farmor Eva Christina står på backen utanför. Troligen en fotograf som åkte runt har tagit bilden

lucka där man sopade ner allt vatten efter rengöring vid slakten. Vidare fanns det två bodar, vedbod och snickarverkstad i samma huslänga. Tiden före vi bodde där, flyttades ofta de äldsta av släktingarna under sin sista tid till gården. Huset revs 1947 av Hargs Bruk.

Min släkt hette Ersson och kom till Värblingsö från Malsätra i Harg 1756. Baron Oxenstiärna vid Hargs Bruk ville byta till den gården i stället för Värblingsö så han fick mark på fastlandet. Då bestod Värblingsöhemmanet av halva ön samt småöar.

Pappa berättade hur de slog gräs med lie borta vid Ängarna (östra sidan av ön). Han fick som liten följa med över hela ön när arbetsstyrkan skulle få sin mat och kaffe. Jag har kvar kopparflaskan på 10 liter som de ofta hade filbunke i. De släpade med sig matsäcken på en kärra.

Min farfar Matts Andersson kom från Braxenbol, Hargshamn och gifte sig med Eva Christina Andersdotter på 1880-talet vid byn.

På 1890-talet drabbades familjen av ett hårt slag. De miste fyra barn på kort tid i difteri. De var alltså barnlösa en tid till 1897 då min far blev född.

I början 1900-talet såldes den stora gården, nuvarande Norrgården. Efter det bodde flera familjer där. Omkring 1920 flyttade Anna och Gottfrid Pettersson dit. De hade fyra barn. Ett av dem, Torborg och jag lekte mycket. Vi hade en lekstuga i bergen. Vi flyttade ibland alla saker som vi lastade på skottkärran. ”I hennes hus fanns det en glasveranda som samlade massor av flugor sommartid. Vi fångade dem med öppna tändsticksaskar som vi sen sköt vi ihop. När det slutade surra i askarna

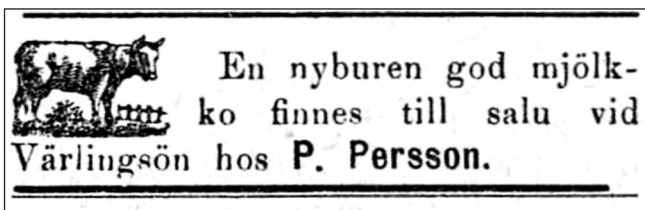

Signild runt 5 år gammal

Oskar, Signilds far under militärtjänsten. Kungliga Kustartilleri Regementet står det i hans mössan.

Klipp från Torbjörn Forsman ur Roslagsbladet juli 1889
P. Persson var Petter / Pell Perso född 1857 och arrenderade Södergården i Värblingsöbyn från 1874

hade vi begravning i körsbärlunden. Vi täljde träkors, planterade blommor och sjöng Gud som haver barnen kär”. Torborg och jag hade kontakt hela livet till hon gick bort för några år sedan.

Omkring 1940 flyttade Karin och Gustav Pettersson till Norrgården. De rustade gården så fint. Karins pappa var från Kiruna. En gång när jag kom dit höll hon på med att mota ut katterna. Det var ett fasligt liv ute på verandan. – Får de inte vara inomhus, frågade jag. – Nej, de ska ut! – De pissar inne dom jävlarna!

Vi var många barn vid Byn och hade så roligt. Vi badade och simmade mycket. En gång kom en kanot med två grabbar, Karl Gabriel Beck-Friis och prins Karl Johan. De hade en emaljerad hink med kräftor och vin med sig och satte sig en bit från oss. På kvällen kom de upp till byn och träffade då min snart 90-åriga farfar och frågade om han ville smaka. – Nej, tacke der skit he äter ine jag. Han hade aldrig sett en kräfta tidigare. Han ville ha stora fiskar, berättade farfar.

Runt om på ön fanns fyra gårdar till. Det var många människor som bodde på Värblingsö, Torsholmen, Sundskär och Bredön. 1938 bodde det 44 personer på Värblingsö. Det har inte varit någon bofast befolkning där nu på många år.

Vi handlade i Hargshamn. Där fanns tre livsmedelsbutiker. Mamma kärnade smör som såldes på Konsum i Hargshamn. 2.40 kr/kg fick hon i början av 1940-talet.

Hargs bruk bröt isränna från Hargshamn upp till Järnboden i Harg för att skeppa ut virke. Skärgårdsborna hade ett elände att komma över rännan ibland och hade en eka som stod kvar på iskanten som hjälp att ta sig över.

1939 köpte mina föräldrar tillbaka en gård på norra delen av ön, Norrhägnaden. Möblerna kördes med häst och vagn genom skogen. Norrhägnaden har gått i arv sen 1756. Jag är nionde generationen. 1959 fick vi elektricitet dit, något som vi aldrig hade haft när vi bodde i byn. Vi har varit mycket där och tillbringat varje sommar i många år på Norrhägnaden.

Jag tänker berätta om hur det var att bo på en ö och gå i skola på en annan ö. 1936 började jag i första klass i Tvärnö skola. Det var en sk B3-skola där man började vartannat år. Ena året gick klasserna 1, 3, 5 7. Nästa år 2, 4, 6. Vi hade en lärarinna i en enda skolsal. Det var så spännande när fröken undervisade de högre klasserna för man hörde allt.

Vi var några barn som gick 4 km över ön till sten-

bron mot Sundskär. Det låg plankor över båtleden mitt i bron. De kunde ligga och flyta runt ibland vid högt sjövattnstånd. De måste vi rätta till själva. Sen gick vi över Sundskär och rodde över Tvärnösundet. Vi barn klarade oss själva. Var det stormigt höll Oskar eller Fabian Edin ett öga på oss. På höst och vår var det ”isvill”. Det var när isen varken bar eller brast. Då fick vi vara hemma från skolan några dagar. På vintrarna åkte vi skidor, spark eller skridskor allt efter väglaget.

Någon matbispisning fanns inte i skolan. Vi hade smörgås och mjölk med i ryggsäcken. Vi åt i korridoren.

Det finns många minnen. Ett speciellt minne var när vi skulle tala om vad våra katter hette för fröken och klassen. Vi fick frågan bänk för bänk och jag reste mig upp men talade inte om vad vår katt hette. Han hette Mållberg och jag skämdes för det namnet. Jag önskade att han skulle heta Prins eller Felix. Att katten hette Mollberg berodde på att min far sjöng Bellman. – Tjänare Mollberg, hur är det fatt, var har du din mössa, var har du din hatt...

Fröken sa – Men, Signild, nog vet du vad er katt heter. Fröken frågade Greta Edin och hon berättade. Jag var så arg på henne så att jag kastade snöbollar på henne när vi åkte skidor tillbaka hem på isen.

Roliga historieminnen.

Det fanns många klu-riga människor i skärgården tex Gustav Söderström på Lunda. Han gick upp kl två på natten och rodde drag runt Värblingsö. Han var på hemväg vid femtiden igen. Han frågade en morgon när han rodde förbi om vi hade ”understrykningsmjölk” (långfil) för att göra ny ”filbunke”. Han berättade att någon fisk fick han inte. – Dom var tröga, som han sade. En gång blev han påkörd av en snabbgående båt och hamnade i vattnet. Grabbarna som körde frågade hur det gick. – Ni sä fel vetta he, ja kommer ju underifrån ja’.

Gustav Söderström från Lunda
Foto: från studiecirkeln Tvärnö
Förr och Nu

Tant Amanda, en härlig lantmora, hon hade så ont i sina fötter och ben. – Om ja inte hade fötte’rn sulle jag kunna gå hur långt som helst. Amanda sa också, till några sommargästerman säger ju att man kan gå så långt i ett sträck..... men, hon tyckte det inte var fint nog, så istället sade hon – Har ni gått så långt i ett snöre? Sommargäster, de var ”fint folk de se”.

Sen har vi Karin med medicinen – Jag tar åtta sorter på morron. – Varför tar du så många tabletter då? – Inte kan fäl ja vetta he.

En gång träffade jag Elov hos tandläkaren. – Hej, är du också här? – Ja, jeg sä sta å dra ut tänd’örn. – Men,

kan de inte laga dem då, sade jag. – Nej, he e' skvatt rutti hela skit'n.

I oktober var det husförhör i skolan. Prästen kom från Harg med stora kyrkboken. Han hörde sig för om varje familj. Det var kaffeservering och trevligt för öborna att träffas. På Torsholmen bodde Per Adolf. Prästen frågade hur han tagit sig dit. – Ja' har fel rott men ja' har antepå (tungandad) så he va jobbi't. Så har Per Adolf andtäppa'? – Ja, å he e' ett helvete he, sa han till prästen.

Det var en härlig barndom jag hade. Mina föräldrar Lydia och Oskar fick vara med länge och njuta av Väringsö. De flyttade till Östhammar 1961 men var på Väringsö varje sommar i många år. Mor gick bort 1984 och far 1986.

Signild Backström

**Östra Tvärnö
Samfällighetsförening**

*Vid troling och nätfiske på
föreningens vatten krävs fiskekort*

Fiskekort föräljes av:
Anders Johansson, Mellängården
Gert Bohman, Johanneslund

Fiskekortsföreskrifter
gäller från 1 maj 2010

Minsta maskstorlek i näten, 50 mm

Max 3 gäddor/dag och person
får tas upp till matfisk

Gädda som är under 40 cm eller
över 75 cm ska släppas tillbaka

Ett fall i lastrummet. Frälsebonden Karl Söderqvist från Väringsö under Hargs bruk, som deltagit i lastning från Skedika-pråmar i en stor malmångare i Tvärnösundet föll i torsdags från däck ned i lastrummet, hvarvid han ådrog sig svåra skador i ryggen, hvarjämte inre bristningar befaras.

Han infördes med motorbåt till lasarättet i Östhammar.

Olyckefall i Herrängs grufva. En arbetare Erik Vilh. Messing blef i tisdags svårt skadad vid ras från en malmhög i Herrängs grufva, hvarvid han fick en arm och ett ben afslagna och dessutom skador i hufvudet. Han infördes till Östhammars lasarätt.

Klipp från Torbjörn Forsman,
UNT 22 sept 1908.

Karl Söderqvist arrenderade Södergården i Väringsöbyn från 1892. Han gifte sig med Kristina Andersdotter och de fick sex söner och tre döttrar under 1888 - 1906. Senare föddes ett barn till.

De flyttade 1922 till Järsö Edebo så han klarade sin skada bra men dog i vattusot 1942

Karl och Kristinas son Verner gifte sig med Elin Erika Eriksson 1921 och flyttade till Lunda på Östra Tvärnö innan Gustav Söderström flyttade dit 1926

Man lastade ut malm med skottkärror till en ångare eller på præmar med bogserbåt framför vid Norrskedika gruvor och olyckan inträffade i Tvärnösundet under bogseringen.

Kirsten berättar om Norrgården på Väringsöbyn i nutid ...

Vårt liv på Väringsö började 1976. En tidigare kollega från Uppsala undrade om vi hade intresse av att dela sommarhus med dem på Väringsö. Ett relativt förfallet hus som man kunde reparera lite hjälpligt och få njuta av omgivningarna. Kollegan hade under vintern byggt en fin öppen båt som vi kunde dela. Påföljande helg begav vi oss till Väringsö för att titta på Norrgården som den hette. Ingen hade bott där sedan 1947.

Vi tog båten till den fallfärdig bryggan med ett båt-hus som inte höll ihop. Nere vid stranden var det väldigt igenvuxet av vass och vi fick ta oss igenom en smal

... bara tanken på den stackars mannen från olyckan i Herräng som måste skaka runt på båtjärden för att komma till Lassaretet i Öst-

NORRGÅRDEN MOXBODA
ENTREPRENAD

070-615 80 75

ränna, lagom för båten att ta sig fram. Vi promenerade upp till gården som låg på en höjd, vackert belägen men ack så igenvuxet. Ingen sjöutsikt som idag. Huset såg förskräckligt ut men hade potential som man brukar säga. På ladugårdslängan hade väggarna tryckts ut och taket ramlat in med allt tegel liggande på backe och inne i vägnslidret.

Hargs Bruk som var ägare till gården hade beslutat att elda upp allt eftersom huset var i så dåligt skick. Det saknades lås på ytterdörren och inga dörrhandtag i dörrarna. Huset innehöll två rum och kök utan vatten och el och uppvärmningsmöjligheter. I tvättrummet fanns ett sprucket tvättställ utan fungerande avlopp. Köket innehöll en uttjänt vedspis, en liten diskbänk men gott om förvaringsskåp. Sovrummet saknade garderober och de tidigare befintliga kakelugnarna hade man plockat ner. Inga uppvärmningsmöjligheter om det blev kallt. Skalet som var kvar behövdes också åtgärdas. Egentligen var det nog inget att bo i utan ett stort genomgripande renoveringsarbete. Skulle vi orka med det? Vi resonerade hit och dit och slutligen kom vi överens om att hyra gården men renovera hjälpligt till en början så vi kunde bo där och skydda oss för alla möss som sprang omkring och lämnade spillning. Sommartid är man ute mestadels och då går det bra att leva lite primitivt.

1976

Första sommaren satsade vi på kammaren med det nödvändigaste och de andra fick ta itu med salen. Vi hade varsitt rum och köket blev gemensamt utrymme. Vi bestämde att skaffa sommarbarn för att få en kompis till vår dotter. Sonen var ännu så liten att han klarade sig själv tillsammans med oss. Vi ansökte om telefon för att vara på en ö utan telefon om det skulle hända något gick inte. Den kom snabbt och det kändes väldigt bra när den installerades. När midsommaren kom ville vi ha stor fest och det blev senare en tradition. Gästerna kom med tält, madrasser och filtar och de fick sova överallt där det gick att ordna till en vrå. Knytkalas var en nödvändighet eftersom vi inte kunde laga mat. Under många år blev det tradition att äta kyckling och potatissallad, till efterrätt gjorde vi fruktsallad. På midsommardagen var den stående menyn grillat kött med färsk potatis och sallad. Vi turades om att baka något gott till kaffet. Logen lövades för logdans på kvällen.

Edin's betongfigurer

Familjen Edins stenhårda hobby
Vi gjuter betongfigurer för hem och trädgård

Björnäs 415 (Färgårde)

742 91 Östhammar

070-4870163

edinsbetongfigurer@gmail.com

De första åren dansades det till solen gick upp, men vartefter vi blev äldre slutade vi tidigare och tidigare. Hela eftermiddagen lektes och tävlades det och ringlekarna var många. Efter nära femtio år firar vi fortfarande midsommar med ett av de ursprungliga paren.

Vi köpte en stor gjutjärnska min till salen för att få varmt. De kalla nätterna på våren gjorde oss frusna. Den gav god värme på hela nedre våningen och fukten försvann. Efter att vi plockat bort fåglar som låg döda i skorstenen fick sotaren komma ut och sota och kontrollera att systemet fungerade vilket det gjorde. Vi började med att frakta ut möbler När semestertiden kom kunde vi bo där hjälpligt. Färskt vatten fanns inte, vi fick köra över allt från fastlandet. Vi fann en brunn nere vid Södergården, där vi kunde hämta vatten till disk, tvättade oss gjorde vi i sjön. Entrén saknade trapp så det fick byggas omedelbart. Barnen stortrivdes och hade underbara dagar. Det blev naturligtvis mycket bad och lek nere vid vattnet då våra män arbetade. Första sommaren tog den andra familjen också emot sommarbarn eftersom vi hade gott om utrymme.

Det gick fint med alla barnen och roligt hade vi tillsammans. Vi lekte mycket och gjorde bus. Gick långa skogspromenader och tittade på buskar träd och blommor, och lärde dem namnen. Vi hade inga sysselsättningsproblem. De kommande somrarna fick barnen ta med sig kamrater. Övre våningen var helt oinredd och där lade vi ut madrasser som barnen kunde sova på.

Åren gick och vi var flitiga. Vi satte in en kamin även i köket och slängde ut den uttjänta vedspisen som inte gav någon värme. Helrenoverade köket med gipsskivor på väggarna, nytt innertak, målade och tapetserade samt satte in en modern gasolspis med ugn. Därmed hade vi ett väl fungerande kök som var nödvändigt när vi var

många personer runt matbordet. Många år senare satte vi in ett nytt begagnat kök efter sonen som köpt villa. Nästa rum på tur blev vårt sovrum. Där blev det gips på väggarna, nya tapeter och två garderober. Taket fick vi tvätta ner och måla om eftersom det var stora fuktskador. Salen användes till en början som sovrum för det andra paret men efter de flyttat från gården målade vi och satte in en altandörr och byggde altan utanför. Den har givit oss många härliga stunder under åren med en ljuvlig sjöutsikt. Vi hittade vackra breda takbrädor till rummet och satte lockpanel. Tvätttrummet stod nu på tur. Med tapetsering, nytt tvättställ, badrumsskåp och plastmatta på golvet blev det riktigt snyggt. Det visade sig att det gamla avloppet fungerade med nya rör och lite arbete. Även avloppet i köket fungerade då vi bytte rör.

Norrgården idag, ligger fint med utsikt mot Järnboden

Foton från Swedenborgs album

Vi började få allt att fungera riktigt bra och efter vi rustat i hallen satte vi in ett stort gasolkylskåp som var välbehövligt. Hela nedre våningen var nu färdig. Senare inreddes övre våningen med två rum, för barnen och gäster som vi hade gott om.

Ny panel på huset och lite färg samt en ny veranda på framsidan ordnade vi så småningom. Långt senare bytte vi ut alla fönster i huset. Efter ca tjugofem år tyckte bruket att man inte kunde hyra ut utan vatten så de anlade en firma som kom ut och borrade brunn. Det blev ett stort lyft för oss som hade burit och släpat allt vatten över sjön. Nu hade vi vatten utanför huset. Ett elverk köpte vi och därmed hade vi ström till att pumpa vatten. Vi köpte också en fyrhjulig motorcykel. Den kom att bli vårt bästa hjälpmedel för allt som skulle upp från sjön. Efter att ha burit all plåt till den långa ladugårdslängan hade vi fått nog. Alla som besökte oss fick bära en plåt. Bruket kom med virke till takstolar och takplåt men vi fick bära upp det själva. Tiden var kommen till det yttre på byggnaderna. Källaren behövde också nytt tak och en tätare ytterdörr för att hålla kvar kylan. Då vi rivit det gamla taket fann vi många små musungar som var väldigt söta men de gjorde vi oss av med eftersom vi hade tillräckligt av den sorten.

Att leva så nära naturen blev något nytt. Vi gjorde nya upptäckter var och varannan dag. Vi såg dagligen

rådjur, harar, ekorrar, rävar, mink, vesslor och en och annan älg. Numera har vi tyvärr fått en riktig plåga av vildsvin som inte fanns tidigare. Ett år fick vi besök över vintern av mårdar. De trivdes tydligen gott och hade boat in sig över vintern och fött barn tidigt. Under huset har vi permanenta hyresgäster av grävlingar. Vi har skjutit ett stort antal men barnen hittar alltid tillbaka så dem blir man inte av med trots att vi murat igen alla ingångar. På hösten då vi ger oss av kommer de och gräver sönder med flera ingångar och vi reparerar varje år.

Slutligen blev det den långa ladugårdslängans tur att bli fin. Den är ca trettio meter lång och behövde nya takstolar med plåttak och nya dörrar till vedbod, ladugård, loge och vagnslider. Även några fönster behövde bytas. Därefter målade vi allt och snyggt blev det så vi var riktigt stolta. Nu behövdes enbart ett riktigt stiligt utedass så att våra barn kunde ta med kompisar ut. Man behövde inte skämmas längre. VD Ulf Dietrichson kallade det för Roslagens snyggaste dass då han kom på besök. Den som varit VD på bruket har varje sommar varit inbjuden på lunch hos oss och vi har alltid haft ett gott förhållande till dem.

Nytt båthus och brygga började vi med för det visade sig att isen pressar på efter varje islossning. Varje sommar har vi fått staga upp det men det har klarat sig väl och ser snyggt ut efter många år.

På tomten har vi gjort stora insatser. Klippt ner och sågat all sly och fått en fin sjöutsikt istället för skog, gjort en fin gräsmatta och snygga blomrabatter runt huset. Tyvärr kom det vildsvin på besök en höst så när vi kom på våren var allt raserat. Vi fick börja om från början eftersom allt var en enda leråker. Då fick vi hjälp av bruket, ett företag kom ut omedelbart och inhägnade allt. Nu sköter vi gräsmattorna och blommorna och är trygga med vetskapen om att svinen inte tar sig in. Erik har lagt om loggolvet som numera tjänar som fint dans och festgolv. En sommar drog vi in hjälplig el som går på solceller och är till god hjälp när höstmörkret faller, samt belysning över sängarna för att läsa, samt till tv.

Hela den stora längan och huset är ommålad en gång men annars får det vara nog för oss. Vi är gamla nu, det har tagit oss fyrtiofem år att få färdigt och vi har slitit och släpat men vi har också haft väldigt mycket roligt. Det blev vårt livsverk vilket vi inte tänkt från början, vi har älskat vårt Norrgården. Hargs Bruk har huvudsakligen bekostat det yttre och vi har bekostat allt invändigt.

Vi har även gått över isen vintertid och sovit över några gånger. Det har varit fina dagar och varmt och skönt inomhus förutom då det blåser. Då blåser det rakt genom huset och det är svårt att hålla varmt.

20 februari 2021

Kirsten och Erik Swedenborg

Föreningen fick en hälsning från
Rebecka Sjöström som vi ser nedan.

Vi blev intresserade av att forska vidare
om Båtsmanstorp på Tvärnö som
legat på två olika ställen...

Jag har egentligen inte jättemycket koppling till Tvärnö, men min farfars farmors far bodde där 1867. Här är ett urklipp, som min farfars bror har skrivit som nämner Tvärnö: Carl Bergman föddes i Gårdserum, Kalmar 10 okt 1841.

Han blev militär inom örlogsflottan och för sitt uppehålle tilldelades han som båtsman ett båtsmanstorp på Tvärnön i Roslagen i avvaktan på uppdrag i flottans tjänst. Till följd av sitt yrke flyttade han från Kalmartrakten till Roslagen. Att flytta var ovanligt. Han blev tvungen att ta sig namnet **Öman**. Båtmännen indelades i rotar om tio män och ingick i kompanier som bildade skeppsregementen. Inom Hargs socken, som tillhörde Norra Roslags 1:a kompani, skulle Tvärnö rote hålla en båtsman. Denne tilldelades fortlöpande namnet Öman och nr 95 inom kompaniet. Ett 20-tal båtsmän har avlöst varandra sedan 1600-talets mitt fram till dess att rote-ingen upphörde 1897.

Att bli båtsman var i praktiken ett alternativ till att bli dräng hos någon bonde och man kom aningen högre i rang än drängen och pigan. Som båtsman måste man tjänstgöra sammanlagt ett år under en treårsperiod t ex på något skeppsvarv eller ombord på något av fartygen. Personligt vapen var muskötan och en huggare (sabel).

Sedan han gift sig med Carolina Jansdotter julaftonen 1867 bodde dom i Båtsmanstorp nr 95 på Tvärnö och fick nio barn. Det fanns en standard för dessa torp. De skulle vara byggda av timmer, innehålla en förstuga, en sovkammare och ett allrum med spis och ugn. Samtliga rumsgolv skulle vara belagda med plank. Kravet på innermått var angivet i aln och motsvarade med dagens

Carolina
Jansdotter från
Edebo gifte sig
med Karl Fredrik
Bergman/båts-
mannen Öman
1867

Foto från
Lennart Sjöström

mått minst 32 kvadratmeter. Ena långsidan skulle ha ett fönster på minst 60 x 60 cm.

August Öhman föddes ett år senare. Han emigrerade som 20-åring till Brooklyn, New York. Ett år senare i december 1891 gifter han sig med Amanda Bengtsson, som emigrerade från Karlshamn. De får tre söner, Charles, Harry och John. John blir bara fyra år. August och Amanda byter efternamn från Öman till Eastman. August är mån om att få fotografier på sina syskon i Sverige. Tack vare att han skickar pengar till sin syster Elin så har hon råd att gå till fotografen och vi får idag möjlighet att se hur de såg ut. August är starkt frireligiös, i brev till Elin närmast fanatisk, brevet innehåller en enda lång predikan och ytterst lite information. Skriver 1906 i brev till syster Elin att han varit frälst i nära 10 år och blev döpt med den Helige Ande för 8 år sedan.

Syster Anna Josefina Öhman föddes 1870. Hon var aldrig gift men fick fyra barn, alla med okända pappor. Sonen Karl blev sjöman och arbetade som motorman på fartyget Svithiod med destination New York. Ett par månader innan han mönstrade på gifte han sig med Ellen Nilsson och två dagar senare föddes sonen Nils på BB i Stockholm. Man kan säga att han tog på sig faderskapet men schappade.

Sönerna Harry och Robert och dottern Lilly vet vi inget om. Eftersom mamman dog i feb 1917 var Robert i sexårsåldern och Lilly knappt 3 år så sannolikt togs de om hand av kommunen och auktionerades ut till den som begärde lägsta ersättningen. Harry var fyllda 20 och hade för länge sen fått ta hand om sig själv, okänt hur. Anna Josefina avled på Östhammars Lasarett på grund av inklämt bråck, tarmfunktionen avstannade och det ledde till en plågsam död.

En bror, Enoch Öhman gifte sig som 26-åring med Hilda Rosenvall i nov 1902 sedan Hilda blivit gravid. Fem år senare 12 juni 1907 fick Enoch och Hilda nog av fattigdomen på Tvärnö och utvandrade med sina två söner Rolf 4 år och Erik 1 år med ångfartyget Rollo från Göteborg via Grimsby i England till New York. Hilda var då gravid i fjärde månaden och i Brooklyn, Kings, New York föds i november dottern Signe. Två år senare dör Hilda efter att länge kämpat i tuberkulos och Enoch står ensam med tre småbarn. I praktiken med två barn, redan under Hildas sista sjukdomstid tar några vänner i den evangelisk-lutherska kyrkan hand om lilla Signe och i mars 1909 adopterar Carl och Ida Hedberg henne, två dagar senare döps hon i kyrkan, Boxholm, Boone country, Iowa. Detta sker alltså medan mamma Hilda fortfarande lever och har säkert föregåtts av plågsamma diskussioner i hemmet.

För Enoch slutade amerikaäventyret med hemlängtan. Tillbaka till Roslagen och Färjan i Ununge (där Rebecka Sjöströms farfarsfar växte upp och som ännu är i släktens ägo) gifte han om sig med Maria Söderberg och fick fyra barn, av okänd anledning bytte han efternamn till Åman."

Båtsmanstorpet på Tvärnö

Båtsmanstorpet på Tvärnö finns inte bevarat men låg först norr om vägen vid Branthagen enligt karta från 1738 och kallades för Västerlunds hage. Ett nytt torp byggdes senare vid Lunda (granne med skolan) på gränsen mellan Öster- och Väster Tvärnö byar. I samband med Laga skiftet 1845 avsattes ett tunnland av oskiftad mark.

Tvärnö och Värblingsö tillhörde Norra Roslags 1:a kompani tom 1874 därefter kallades det 4:e kompaniet. Torpet för Värblingsö/Markarote finns vid Markaby, Harg som är bevarat och ägs av Östhammars Hembygdsförening. Roslagens kompani utgjordes av Upplands kustsocknar från Stockholm till Öregrund och var uppdelade på fyra båtsmanskompanier med sammanlagt 529 båtsmän + fördubbling. Fördubbling innebar att samtliga frälseorter fram till 1810 var skyldiga att hålla en extra båtsman under krigstider.

På soldattorpet skulle en skylt, Rotetavla, sitta på gaveln med rotetillhörighet. Båtsmansnumret för Tvärnö var 95 och för Värblingsö/Marka 100.

Studiecirkeln "Tvärnö Förr och Nu" forskade i soldatkontrakten som visade att rotebönderna, i varje fall efter 1800-talets senare hälft, visat sig mycket humana mot sina båtsmän vad gällde bostad i Tvärnö och Värblingsö/Markarote. Om båtsmannen pensionerades eller om han avled försäkrades den efterlevande änkan bostad kvar till sin död.

Bild: Frösåkers Hembygdsförening

På Tvärnö var båtsmansnamnet **Öman** och om han hade en "fördubbling" (medhjälpare) under krig hette den Skräddare. Båtsmannen på Värblingsö/Marka hette Öberg. På Tvärnö och Värblingsö/Marka vardera, hade ett 20-tal båtsmän avlöst varandra fram till roteringens upphörande 1897.

Den siste båtsmannen Öman på Tvärnö var **Carl Fredrik Bergman** född 1841 och död 1911. Den siste båtsmannen Öberg på Värblingsö/Marka var Erik Jansson född 1850 och död 1929. Carl Fredrik på Tvärnö var 5,9 fot i längd, var brunhårig och med blå ögon. Han hade iakttagits med "god frejd". Hans tjänst var som eldare, 1:a klass sjöman.

I fredstid skulle soldaten en eller två gånger om året infinna sig vid sitt förband för att öva. Soldaterna på Tvärnö och Värblingsö/Marka samlades vid Hargs bruk. De fick marschera till fots dit eller kanske blev de skjutsade av rotebönderna till lägerplatsen. Rotebönderna skulle även förse soldaterna med färdkost. På lägerplatsen övades marschtakten in som var 100 steg i minuten fram och tillbaka på exercisheden i spikraka linjer och med stram hållning. Efter den grundläggande

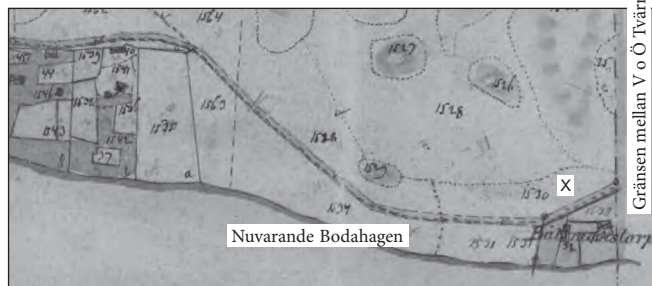
Foto: Frösåkers Hembygdsförening, torpet i Marka

utbildningen tjänstgjorde båtsmännen i längre eller kortare perioder på olika fartyg.

1821 tog Postverket över postrodden till Åland från postrotebönderna. Då kommenderades båtsmän från de fyra Roslagskampanierna att sköta postförmedlingen. 16 båtsmän i taget tjänstgjorde ett år vid postrodden i Grisslehamn. Kommenderingen var påfrestande och var inte populär bland båtsmännen. Det var riskabla färder över Ålandshav med många vådliga äventyr. Tvärnö eller Värblingsö/Marka verkar aldrig varit kommenderade till postrodden.

På 1840-talet blev en båtsman från Värblingsö/Marka arresterad och fick utstå 19 dygn på vatten och bröd för misstanke om att han varit delaktig i ett mord.

Källa: Studiecirkeln Tvärnö Förr och Nu 1991 och Frösåkers Hembygdsförening

Laga Skifteskarta från 1879 där man ser Båtsmanstorpet på västra sidan av Lunda

Nuvarande Lunda är delat i ungefär lika mycket mark på västra sidan som på den östra

Camillas farfars bror Lennart Sjöström (som forskat fram släkthistorien) kompletterar...

När mor Carolina blir sjuk 1906 bodde två av de yngsta barnen (pojkar) kvar hemma på Båtsmanstorpet. Då skriver äldsta sonen Carl Johan i USA till syster Elin som gift sig och bor i Ununge. *Du min kära syster Elin Sjöström i Ytterlästet Svärige. Mama hon lefver ennu. Jag hör i hans (=bror Salomon, som också planerar att emigrera) bref att hon ber Gud att hon skall få dö. Han sade att hon plågas mycke. Men det värsta er att hon inte har någon att sköta sig. Tänk så wällsignat det skulle vara för henne om någon utaf er syskon vore så snella och tog henne hem hos eder och skötte henne så länge hon lefde. Det blir förfärligt om stackars mama skall få ligga denna*

Karta från Storskiftet 1810 som visar var första båtsmanstorpets på Tvärnö låg. En liten grop går att se idag som har varit stenkällare och troligen är platsen där första torpet låg. Den ligger i kilen mellan landsvägen och vägen upp mot berget strax söder om skyltningen för Berga- och Myrastigen.

1. är gränsen mellan Östra- och Västra Tvärnö mitt genom Lunda
2. är första Båtsmanstorpets läge

kommande långa winter i det kalla huset och hafva ingen utaf flickorna att sköta och taga vård om henne.

Senare skriver lillebror Herman brev från Båtsmanstorpets till syster Elin. Mamma är likadan som förut hon vill hafva litet mat om dagarna. Pelpers Tilda var till oss igår med ditt bref och hade 3 ägg med sig så idag har vi ätit äggröra. Vi har fiskat mycket dåligt men så mycket ändå att vi har en fjärding abborrar nersaltade ändå.

Mamma Carolina dör 65 år gammal en månad senare i september 1906.

Yngsta brodern Herman skriver i december samma år till syster Elin. Pappa var till Östhammar för en tid sedan och är rätt kry af sig. Han har slutat sitt arbete vid Elfsnäs å går nu vid Tvärnö hos Vesterlunds å odlar. Nu är det en bra lång tid sedan mamma blef död.

Elin brevväxlar ofta med sin skolkamrat Lotten från Tvärnö. I ett av breven från oktober 1907 skriver Lotten... din mamma var ju lycklig som fick sluta så fort, hon hade ju svårt att ligga så där; och farsan är nu ensam i sin stuga, men gubben har så bra vet du Elin och ren och snygg är han alltid och snyggt och stedat har han inne alldeles som på den tiden när din morsa var ung och i sina bästa år, hon var fattig men hon hade det snyggt för det.

Elin har svårt att komma för att hälsa på, på Tvärnö. Hon har små barn och djur i Ununge, hennes man arbetar borta och det är knapert. Lotten skriver i brev augusti 19011 till Elin. Igår var jag och såg din Pappa troligen för sista gongen han var så nöjd och ville så gärna följa gubbarna till Harg de mötte med sjuts vid draget han fick sen komma till fattigvården och der får han ju bra den lilla tid han har kvar för han lever inte så länge. Han har varit sjuk i tre veckor och legat till sängs och folket har gott dit den ena då och då med mat och mjölk och såder men nog förstår du Elin hur det är och har varit att ha honom ligga så och förgås, han har helst varit i sin stuga han men du kan inte tro så glad han var igår och nöjd för han bjöd adjö af oss

alla för jag får nog inte se er mer, han satt på en stol och karlarna bar ner honom till sjön, du tycker nog att det är tråkigt Elin det förstår jag nog men jag kunde inte annat en skriva och tala om för dig annars får du inte veta kanske och om han dör snart så skriver jag igen. Jag undrar om ni har något varmt vid Ununge hr kan vi alldeles förgås.

En vecka senare får Elin ett brev, 6 augusti 1911 från sin 18-årige broder Herman, nu lärling på Sundins bageri i Östhammar. Jag får nu skriva å tala om för dig att pappa är död. Han dog i lördags morse kl 7. Jag var hem för en tre veckor sedan å då så har han varit sjuk men var då något bättre men så sjukna han om å Tvärnöborna var in å jag skicka hem saft å bröd till honom men han orka inte äta något å nu i veckan som var gick jag bud jag skulle fara till Hargs Fattigvård på söndag för pappa vad där och var dödsjuk och idag på söndagen när jag kom dit så var han död. Dom hade svept honom å lagt ner honom i kistan när jag var dit så dom skall gräfa å sätta ned honom i graven på måndag men begravningen blir inte förrän på fredag för jag ville låta dig å Lydia veta om det först. Tänk att han skulle dö så fort å varit så frisk å kry. Som jag vet så har han inte varit sjuk förut, men dom tror att han har förkyllt sig vid Elfsnäs å fått lunginflammation. Ja nu har vi inget hem mera när pappa dog. Om fredag får jag taga mig ledigt å fara till Harg på begravningen.

Pappa Carl Fredrik Öman blev 69 år.

Så här långt vet vi nu, att siste båtsmannen Carl Bergman fick bo kvar i torpet till han dog trots att den militära tjänsten slutade 1897.

Vi forskar vidare för att få veta mera om när torpen byggdes från början och vad som hände med torpet på Lunda efter den siste båtsmannen.

Välkommen till

Mellangården

Vi erbjuder boende året om
i det gamla helrenoverade sädesmagasinet

Här finns boende för
max sex personer i självhushåll

Vi erbjuder även våra övernattande gäster båtar
för egna fisketurer, bastu och badtunna

För er som cyklar i området erbjuder vi transport
av er och cykeln till Singö eller andra bryggor

Titta in på vår hemsida
eller vår facebook sida och läs mer!

Anders Johansson
Eva Medin Johansson

070 398 03 87

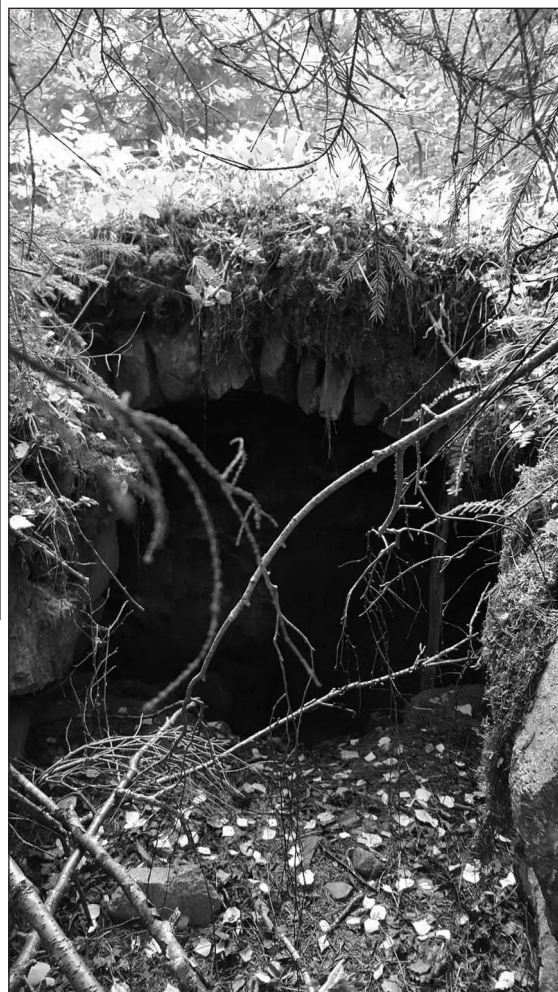
mellangarden755@gmail.com
www.oregrund.nu/tvarno

60 år fyllde den 12 dennes båtbyggaren Henr. Lundqvist i Tvärnö och blev av denna anledning föremål för en hjärtlig och vacker hyllning. Släkt och vänner uppvaktade jubilaren under dagens lopp med lyckönskningar och presenter, icke att förglömma den kundviktiga silverkryckade käppen. Jubilaren inbjöd på aftonen samtliga uppvaktande på kaffe m. m. och var stämningen härunder den allra bästa, hälst då den alltid humoristiske 60-åringen blev föremål för åtskilliga avhurrningar. Att L. är värderad och ihågkommen framgår av de presenter, som genom subskription åstadkommits och vilka som en ringa gärd av tacksamhet överlämnades till jubilarer.

Urklipp från Östhammars Tidning februari 1921 som vi fått från Torbjörn Forsman.

Vem var den där Henrik Lundqvist som verkade så populär? Vi börjar läsa i gamla skrifter och Eva Medin Johansson forskar i arkiven.

Det går fortfarande att se stenkällaren efter torpet Sundet på Värblingsö.

Foto: Annvor Söderström 2017

Henrik Ferdinand Lundqvist 18610212 - 19330513

Henrik föds på Fagerön som Henrik Ferdinand Mattsson. Föräldrar, dagakarlen Matts Larsson f 1817 i Ekeby och Carin Andersdotter f 1830 i Harg, hennes pappa var kolare.

Henriks pappas första hustru dör 46 år gammal i februari 1856 i lunginflammation, den andra hustrun dör samma år i december, efter att det lyst för dem 3 gånger. Hon hittas död i en brunn på gården där hon fallit ner när hon skulle hämta vatten. Hon blev endast 27 år gammal. Hans tredje hustru blir alltså Henriks mor. Henrik bor hos föräldrarna på Fagerön till år 1877 då han flyttar till Malsätra och blir dräng. Här har han efternamnet Mattson. Han flyttar till Länsö 1878 och arbetar på Länsö säteri. År 1887 eller 1888 flyttar han till Värblingsö, det har tydligen varit lite oklart var han har befunnits sig för i husförhören står att han finns som "kvarstående obefintlig i socknen". Han har nu tagit sig efternamnet Lundqvist.

Han gifte sig 1887 med "Lotta", Birgitta Charlotta Ersdotter från Tuskö f 1859. Hon var en duktig kokmor, kalaskokerska. De bor i torpet Sundet som ligger mitt emot gården på Sundskär (se karta i skriften Värblingsö...). År 1900 flyttar han till Västra Tvärnö och år 1903 flyttar han till Östra Tvärnö. Från 1904 bor han på Höganäs. Han står som Nybyggare och senare lägenhetsägare. Paret får inga barn.

År 1932 flyttar båda makarna till ålderdomshemmet i Harg. Henrik avlider 13 mars 1933. Då flyttar änkan tillbaka till Höganäs där hon avlider 5 jan 1939 i unginflammation. Begravning och jordfästning sker på Börstils kyrkogård.

Henrik var slaktare och åkte runt för att slakta gris i gårdarna. Fru Lotta åkte runt och kokade mat på kalas på bygden. Båda var duktiga och välkända.

...fortsättning Höganäs om två sidor...

Lotta var kokmor bla på Signild Backströms föräldrar Lydia Åström och Oskar Mattssons bröllop pingsten 1927. Här ser vi bröllopsällskapet vid Väster Tvärnö (Lydias födelsehem) framför ladugården som brann ner 2001.

Medlemsförteckning

Ahlsén	Torbjörn o Gerthy	Penselvägen 10	196 38 Kungsängen	Tvärnösundet 636	torbjorn.ahlsen@telia.com
Ahnsjö	Bo o Anki	Birger Dahlerus väg 8	176 69 Järfälla	Värmlingsö 114	bo.ahnsjo@gmail.com
Anderson	Birgitta o Folke	Ellagårdsvägen 182	187 45 Täby	Nyborg 394	folke.taby@telia.com
Andersson	Ingrid	Raggarön 789	742 91 Östhammar	Raggarön 789	
Andersson	Ragni	Diamantgatan 10	554 47 Jönköping	Västerbyn 532	ragni.andersson@telia.com
Andersson Borgklint	Harald o Lena	Fyrislundsgatan 37B	754 44 Uppsala	Västerbyn 524	harald-andersson@live.se
Arnebjör	Gun o Rolf	Allmogevägen 8	177 57 Järfälla	Orrsundet 410	gun.arnebjor@telia.com
Asplund	Tommy o Susanna	Gurresta 132	741 91 Knivsta	Västerbyn 528	tommy.asplund@sas.se
Axelsson	Margareta	Centralvägen 35	183 57 Täby	Södergården 650	f.m.axelsson@telia.com
Axelsson Lewis	Eva o Jonathan	Tvärnö Södergården 650	742 91 Östhammar	Tvärnö Södergården 650	axelssonlewiseva@gmail.com
Backman	Lars o Marianne	Orrsundet 418	742 91 Östhammar	Orrsundet 418	lars.backman51@gmail.com
Backström	Per	Sunnerstavägen 5	756 51 Uppsala	Norrhågnaden V-sö	per.a.backstrom@telia.com
Backström	Rune o Signild	Stora Nygatan 13	742 31 Östhammar	Norrhågnaden V-sö	r_backstrom@telia.com
Berg	Gunilla o Peter	Torpärevägen 30	135 58 Tyresö	Sundskär 105	peter.berg@copyoffice.se
Berglund	Anna o Erik	Orionvägen 31	175 60 Järfälla	Höganäs Sandvik 103	annavvs@hotmail.com
Berglund	Erik	Fälhagsleden 2 A	753 24 Uppsala	Tvärnö Östra 979	cjh.berglund@gmail.com
Berggold	Kerstin	Bergagatan 10	752 38 Uppsala	Västerbyn 512	kerstinberggold@hotmail.com
Blomqvist	Jenny	Evertsbergsvägen 14	136 67 Vendelsö	Västerbyn 531	jempan724@hotmail.com
Bodén	Håkan	Raggarön 117	742 91 Östhammar	Raggarön 117	hakanboden@gmail.com
Bodén	Jan	Apelsinvägen 70	741 31 Knivsta	Raggarö	
Bohman	Lilian	Prislyckeagatan 127	425 32 Hisings Kärra	Lövnäs 990	
Bolin	Kenneth o Elaine	Norr Mälarstrand 9	112 35 Stockholm	Värmlingsö	k.e.bolin@gmail.com
Boman Modin	Gert o Inger	Östra Tvärnö 974	742 91 Östhammar	Östra Tvärnö 974	johanneslund974@gmail.com
Brinkmar	Ulrika	Klövervägen 11	186 94 Vallentuna	Östra Tvärnö 971	ulrika-b@live.se
Broberg Jälevik	Viktor o Eva	Österängsgatan 12C	753 28 Uppsala	Tvärnö Västerbyn	viktorbroberg@hotmail.com
Edberg Jaenson	Helene o Hasse	Sandvik Östra Tvärnö	7542 91 Östhammar	Sandvik	hasse.tbirger@gmail.com
Edin	Britt-Marie o Mats	Trollgatan 2	742 33 Östhammar	Sundskär 101	medin@telia.com
Edin	Lena	Slagugglan 15	742 36 Östhammar	Sundskär 101	lena.edin@gmail.com
Ericsson	Thorsten o Ingegerd	Moxboda 162	742 95 Hargshamn	Norrgården 758	moxboda@hotmail.com
Eriksson	Börje o Lena	Raggarö 615	742 91 Östhammar	Raggarö 615	bildotryck@telia.com
Eriksson	Gunilla	Rullstensvägen 6	747 41 Gimo	Norrgården 758	gunilla.78@gmail.com
Eriksson	Mikael o Marie	Tvärnö Norrgården 758	742 91 Östhammar	Norrgården 758	moxboda@hotmail.com
Eriksson	Ylva	Kavallerivägen 9	186 50 Vallentuna	Nyborg	ylvaeri@gmail.com
Fahleson	Björn	Hägerstensvägen 231 lgh 1103	103129 35 Hägersten	Västerbyn 521	bjorn.fahleson@gmail.com
Ferm	Inger o Jan	Kungsängsgatan 57E	753 17 Uppsala	Bromsäng 289	inger.ferm47@gmail.com
Fernström	Barbro o Per	Bergslagsvägen 142	168 55 Bromma	Tvärnösundet 632	barbro.fernstrom@telia.com
Flink Kulläng	Björn o Ulrika	Vanadisplan 2	113 31 Stockholm	Kvarngärdet 312	ulrika.kullang.flink@outlook.com
Forsman	Torbjörn	Snesslingeberg 135	742 94 Östhammar		tbjorn59@hotmail.com
Frisell	Gunnar	Tallparksvägen 1, lgh 1108	742 42 Öregrund		agnetafrisell@telia.com
Gille	Ulla o Torben	Sydvästra Grängsgatan 21	742 32 Östhammar		gille.torben@telia.com
Granting Randmaa	Bibbi o Peter	Tre Liljor 8	113 44 Stockholm	Tvärnö Östra 973	bibbigranting@gmail.com
Gunnarsson	Inga-Lena o PG	Gitarrvägen 21	756 54 Uppsala	ingalena3@hotmail.com	
Gustafsson	Agneta o Arne	Born 110	755 92 Uppsala	Östra Tvärnö 966	born8@live.se
Gustafsson Brunn	Tove Martin	Viktor Sjöströms väg 4	169 40 Solna	Tvärnösundet 638	toveee@hotmail.com
Hagman Scharpf	Viktoria o Peter	Törnstigen 10	141 42 Huddinge	Sundskär 103	vhagman@hotmail.com
Hellgren	Per-Åke o Inger	Dalbobranten 35	128 68 Sköndal	Västerbyn 525	ingerhellgren@hotmail.com
Hellqvist Hutter	Håkan o Margit	Blåbärsvägen 17	633 53 Eskilstuna	Västerbyn 511	hakan.margit@gmail.com
Hjortzén	Kjell	Tullgarnsgatan 21	753 17 Uppsala	Tvärnö 969	kjell.hjortzen@gmail.com
Holmgren Jenner	Andreas o Karin	Svedalavägen 10	121 52 Johanneshov	Tvärnösundet 638	karin.gustafsson.05.17@gmail.com
Hugon	Charlotte	Slottsvägen 90	183 52 Täby		charlottehugon@yahoo.com
Hultgren	Jan	Geijersgatan 11 B	752 26 Uppsala	Tvärnösundet 650	janbhultgren@hotmail.com
Hökeberg	Göran	Vindragarvägen 10	117 50 Stockholm	Västerbyn 521 B	goran.hokeberg@outlook.com
Hökeberg	Malin	Gråsparvsvägen 6 B	138 37 Älta	Västerbyn 522	malin_hokeberg@yahoo.com
Hökeberg	Ulf	Telegramvägen 43	132 35 Saltsjö-Boo	Västerbyn 521 C	ulf.hokeberg@titovlaw.se
Hökeberg Fahleson	Margareta o Jan	Dalaresan 28	757 55 Uppsala	Västerbyn 521	margaretahokeberg@gmail.com
Hökeberg Pettersson	Ingegerd o Sture	Fältvägen 11 A	756 46 Uppsala	Västerbyn 522	sture.t.pettersson@gmail.com
Jacobsson Helgesdotter	Curt o Lena	Östra Tvärnö 978	742 91 Östhammar	Östra Tvärnö 978	curt@tkonsult.se
Jansson /Borisch	Anders o Carina	Gästrikegatan 14	113 62 Stockholm	Ekensberg 317	jansson.v.anders@telia.com
Jardhagen	Solveig	Tvärnö Orrsundet 403	742 91 Östhammar	Orrsundet 403	s.jardhagen@gmail.com
Jenner Gustafsson	Åsa o Jan	Åsgränd 3	753 10 Uppsala	Tvärnösundet 638	asa.jenner@hotmail.com
Johannison	Marianne o Roland	Råbergsvägen 29	195 70 Rosersberg	Gruvskäret	marianne.roland@live.se
Johansson	Ellinor	Solskengsgatan 17	754 31 Uppsala	Mellangården 755	elli_106@hotmail.com
Johansson	Inger	Engelbrektsgatan 11	742 31 Östhammar	Östra Tvärnö 753	dahliarosen@hotmail.com
Johansson	Dennis o Suzanne	Tingshögsgatan 4	753 34 Uppsala	Kvarngärdet 305	johansson219011@gmail.com
Johansson	Katarina o Nicklas	Mellangården 755	742 91 Östhammar	Mellangården 755	abborren73@hotmail.com
Johansson	Magnus	Tvärnö mellangården 755	742 91 Östhammar	Mellangården 755	peksnurr@hotmail.com
Johansson	Sofie o Erik	Tvärnö Östra 975	742 91 Östhammar	Tvärnö Östra 975	erikjo@outlook.com
Johansson	Stig	Fältspatvägen 46	806 31 Gävle	Mellangården 756	stig.johansson@bredband.net
Johansson Medin	Anders o Eva	Tvärnö Mellangården 755	742 91 Östhammar	Mellangården 755	eva.medin.johansson@gmail.com
Jonsson	Karl-Göran o Eva	Nicandergatan 3 E	645 30 Strängnäs	Kvarngärdet 311	goran@specialresebyran-goran-jonsson.se
Jussil	Sune o Anita	Tvärnö Karlholm 290	742 91 Östhammar	Karlholm 290	anita. eller sune.jussil@jussil.se
Jägre	Chiko o Linda	Ceremonimästarvägen 32	181 40 Lidingö	Bromsäng 285	chiko.jagre@gmail.com
Kraft	Robert	Tallbacksvägen 50	756 45 Uppsala	Ekensberg 316	rkraft@live.se
Landheim Kaiser	Lole o Gösta	DeGeersgatan 16	115 29 Stockholm	Västerbyn 520	gosta.kaiser@gmail.com
Larsson	Ewa o Thomas	Engelbrektsgatan 2 B	742 31 Östhammar	Sundskär 106	ewalarsson2000@hotmail.com
Lindberg	Ann	Karl Nordströmsväg 24	168 51 Bromma	Tvärnösundet 639	lindberg.ann@gmail.com
Lindberg	Vivi	Villagatan 30	742 33 Östhammar		vivi.lindberg29@gmail.com

Lindvall	Anette o Hans	Raggarön 408	742 91 Östhammar	Raggarön 408	lindvall.anette@gmail.com
Lund	Kent Olof	Tvärvägen 5 C	819 30 Skärplinge		
Lyon Jansson	Fredrik o Anette	Rasbokils-Årby 17	755 95 Uppsala	Tvärnösundet 640	fredrik.lyon@outlook.com
Löfström	Per o Anna-Britt	Tvärnö Ekensberg 320	742 91 Östhammar	Ekensberg 320	per.erik.lofstrom@gmail.com
Lövqvist	Maria	S:t Persgatan 19	753 20 Uppsala		maria.lovqvist@nordea.se
Magnusson	Olle o Petra	Trollgatan 6	742 33 Östhammar	Torsholmen	olle.magnusson@hotmail.com
Magnusson	Sven	Prästgatan 5	742 31 Östhammar	Torsholmen	
Mattsson	Ann-Britt	Badhusvägen 15	763 35 Hallstavik	Lunda V Tvärnö	ann-britt@jmm.se
Mattsson	Wictor	St Eriksgränd 54	112 34 Stockholm	Kvarngårde 315	wictor@jmm.se
Mehlstrand	Ulla o Urban	Valthornsvägen 20	756 50 Uppsala	Sundskär 103	urbanm1@outlook.com
Morell	Tor	Sporrbacksvägen 18	748 32 Österbybruk	Lövnäs 990	
Näslund	Staffan	Vasagatan	742 32 Östhammar	Tvärnösundet 645	staffan.naelslund@gmail.com
Naeslund Larsson	Jennie o Roger	Stenhusgatan 1	747 44 Gimo	Östra Tvärnö 967	roger.q.larsson@sandvik.com
Nilsson	Gunnar	Storgården 8	186 91 Vallentuna	V-ö Sundmanshagen	nilsson.lewin@swipnet.se
Nobel	Agnes	Sockerbruksgränd 18	118 42 Stockholm	Västerbyn 513	
Nobel Svanberg	Jakob o Lena	Bollnäsbacken 30	162 62 Vällingby	Västerbyn 513	jakob.nobel@gmail.com
Nyström	Ingegerd o Per	Ringgatan 2 E	752 17 Uppsala	Orrsundet 402	ingegerdny@gmail.com
Oscarson	Görel	Luthagesplanaden 23 A	752 25 Uppsala	Tvärnösundet 654	gorel.oscarsson@comhem.se
Oscarsson	Jonas	Östergårdsgatan 1 U23	212 22 Malmö	Tvärnösundet 654	oscarssonjonas@gmail.com
Oscarsson	Ulla	Mariedalsvägen 9	832 51 Frösön	Landöra	ulla.oscarsson@bredband.net
Oscarsson Löwgren	Peter o Helen	Gustaf Kjellbergs väg 28	756 43 Uppsala	Tvärnösundet 654	peter@peteroscarsson.se
Oscarsson Wallgren	Lotti o Lars	Tvärnösundet 646	742 91 Östhammar	Tvärnösundet 646	lotti_oscarsson@hotmail.com
		Önevägen 202, lgh 1103	832 53 Frösö		
Parck	Annika	Bellmansgatan 54	754 26 Uppsala	Tuskö 141	annika.parck@gmail.com
Pettersson	Anne	Jungfrudansen 38	171 56 Solna	Väringsö 1421	annep@ownit.nu
Pettersson	Gunnel o Leif	Kvarnviksvägen 16	572 92 Oskarshamn	Östra Tvärnö 974	gun.pett@gmail.com
Pettersson Danielsson	Alf och Susanne	Rippgatan 5	742 36 Östhammar		affe.pettersson@telia.com
Pettersson Eriksson	Anne-Marie o Anders	Tvärnö Västerbyn 514	742 91 Östhammar	Västerbyn 514	
Ragnarsson	Annette o Kent	Foghammarsvägen 23	747 30 Alunda	Tvärnösundet 635	ragnarssonanette@hotmail.com
Sutton	Inger Redeby	Treesdale Close TQ33QB	Paignton Devon		inger@redeby.co.uk
Rosenborg Sigurdsson	Margaretha o Lars	Orionvägen 57	175 60 Järfälla	Sandvik 103	lmsigurdsson@outlook.com
Rydberg Pettersson	Anders o Elisabet	Sysslomansgatan 41C	752 27 Uppsala	Kvarngården 313	anders.rydberg@angstrom.uu.se
Rydh	Gertrud	Nackagatan 27	116 47 Stockholm	Stensberg 406	gertrud@rydh.org
Sandberg	Tomas o Carina	Valloxvägen 8	741 42 Knivsta	Tvärnö Orrsundet 417	tomas.sandberg@vattenfall.com
Sandblom	Ann-Kathrin o Nils	Tomtavägen 13D	762 31 Rimbo	Tvärnö 641	akn.sandblom@gmail.com
Sjöberg	Ann o Per	Fridhemsgatan 20	112 40 Stockholm	Östra Tvärnö 977	annoper@gmail.com
Skogqvist	Ingrid	Sernanders väg 15 lgh 1602	752 62 Uppsala		
Solberg	Erica o Anders	Västanbergvägen 1	186 37 Vallentuna	Sjöhaga 291	anderssolberg59@gmail.com
Staudinger	Carina o Lars	Munkholmsvägen 57	193 40 Sigtuna	Orrsundet 416	lars.staudinger@icloud.com
Stenlund	Sofie o Fredrik	Höganäsvägen 29	196 34 Kungsängen	Tvärnösundet 636	sofiestenlund1@gmail.com
Ström	Karin	Björnstigen 3	742 92 Östhammar	Tvärnösundet 645	karinova86@hotmail.com
Ström	Karl	Väddika 226	747 95 Gimo	Tvärnösundet 645	victorytilly1@hotmail.com
Ström	Kerstin	Egilsgatan 4 A	753 34 Uppsala		kerstin.s@bredband.net
Ström	Per	Fridhemsgatan 8	112 40 Stockholm	Tvärnösundet 645	per_stroem@hotmail.com
Svanfeldt Grevald	Lars o Anne	Beckomborgvägen 32	168 54 Bromma	Västerbyn 518	lars.svanfeldt@telia.com
Svederöth	Monica	Lindvallsplan 8 VI	117 36 Stockholm	Hästhagen 407	svederöth@gmail.com
Swedenborg	Kirsten o Erik	Nornornas väg 7	131 46 Nacka	Väringsö by	swedenborg@vapenringen.se
Söder	Per-Eric	Stora Sällskapets väg 42	127 31 Skärholmen	Västerbyn 1408	decampos81@hotmail.com
Söderberg	Herbert	Tvärnö Orrsundet 405	742 91 Östhammar	Orrsundet 405	herbert.soderberg@hotmail.com
Telbrant	Eva	Vallstanäsvägen 86	195 70 Rosersberg	Gruvskäret	evatelbrant@live.se
Tibell	Eva o Magnus	Tvärnö Orrsundet 401	742 91 Östhammar	Orrsundet 401	magnus.tibell@bahnhof.se
Tillander Lindberg	Annelie o Björn	Raggarön 505	742 91 Östhammar	Raggarön 505	anneliejill@gmail.com
Tissier	Birgitta o Bertil	Mästersmeden 8	748 31 Österbybruk	Bromsäng 284	bertil.tissier.golf@gmail.com
Uhnö	Elisabet	Brages väg 5 B	754 40 Uppsala	Östra Tvärnö 979	e.uhnö@gmail.com
Uhnö	Ingrid	Götgatan 14 A	753 15 Uppsala	Östra Tvärnö 979	ingrid.uhnö@telia.com
Ulvfors	Björn o Helena	Spiltvägen 12	857 52 Sundsvall	Östra Tvärnö 962,964	bjornu@hotmail.com
von Malmberg	Kerstin	Flintläsvägen 2	192 59 Sollentuna	Västerbyn 519	kvm@hotmail.se
Wahlberg	Barbro	Klippvägen 12	187 50 Täby	Bromsäng 288	
Wengler Svensson	Ove o Sylvie	Brunsgatan 76	802 51 Gävle	Roslagsro 286	sylvie.svensson@live.se
Westman	Viveka	Valhallavägen 10 lgh 1303	114 22 Stockholm	Borudda Nölsterby 255	westsson@tele2.se
Wikman	Gunnel o Bo	Kungsängsgatan 57 F	753 17 Uppsala	Västerbyn 523	bossegunnel@hotmail.com
Yman	Pia	Björnflokevägen 55	162 45 Vällingby	Bromsäng 289	yman@ownit.nu
Öhman	Tommy och Birgitta	Svartbäcksgatan 133	753 34 Uppsala		tommyohman@gmail.com

Märk gärna upp postlådorna med rätt belägenhetsadress, tack - så föreningen delar ut årsskriften rätt

Barnförslamningen på Söderön tyckes ännu ej visa tendenser till avstanning utan kräver fortfarande nya offer. Så ha de senaste dagarna inträffat 4 nya sjukdomsfall och 2 dödsfall. Inalles är det nu 14 fall, därav 4 dödsfall.

November 1911. Klipp från Torbjörn Forsman

*Alla är välkomna
att skänka prylar till föreningens
lotterier och till loppisbordet
på Höstmarknaden i september*

gåvorna tas emot av
Lars Backman Orrsundet 418 V Tvärnö
070 878 56 63

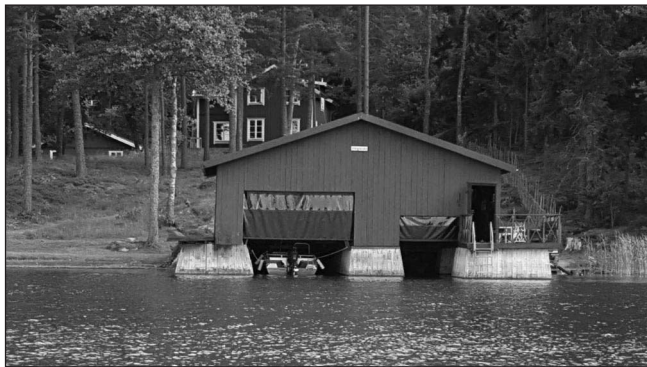

Foto: Fam Rosenborgss album

Höganäs

Mantalslängd från 1809 och karta från Storskiftet 1805 visar att marken där torpet Höganäs uppfördes tillhörde Södergården (nuvarande Mellangården).

I bouppteckning från Södergården 1852 finns tre lägenheter avstyckade, varav Höganäs möjligen är en.

Första gången som namnet Höganäs påträffas är på Generalstabskartan från 1878. Gården Sandvik finns markerad men namnet saknas. Torpen Lövnäs och Ek-dal finns också med.

I husförhörslängden från 1866-1870 finns Sandvik med för första gången. För Höganäs saknas uppgifter om boende fram till 1904. Hyresgäster på Sandvik kan ha varit bosatta på Höganäs.

De första redovisade bosättarna (1904) på Höganäs är enligt husförhörslängden: **Henrik Ferdinand Lundqvist** och hans hustru Brita Charlotta Ersdotter. Paret fick 1933 lagfart på fastigheten efter beslut enligt Ensittarlagen. Denna lag gick ut på att personer som varit bofasta mer än 10 år i torp på ofri grund fick rätt till friköp av marken. Från jordbruksfastigheten Tvärnö östra 3:12 avstyckades då tomten 3:13 på ca 0,35 ha.

På 1930-talet träffade Anna Greta Jansson från Färdgårde (mor till Lars Sigurdsson som är nuvarande ägare av Höganäs) paret Lundqvist några gånger i samband med att hon med vänner rodde från Älfsnäs till Höganäs för att gå och dansa till Raggarön. Paret hade då någon ko och en lagård fanns på fastigheten. Fisket var troligen av stor vikt för brödfödan. Hustrun, "Lotta" Brita var kalaskokerska som vi tidigare läst om och bidrog till hushållet. Henrik står som nybyggare i husförhörslängden.

1940 säljer dödsboet efter att "Lotta" Lundqvist dött, Höganäs, till Börje Klingberg som hyr ut bostället till Harry Blomqvist med familj. Sonen Gunnar föds i huset vintern 1941. 1944 köper Harry Blomqvist Sandvik och familjen flyttar dit.

1944 görs en ny avstyckning och marken för Höganäs utökas nu till 0,53 ha och får beteckningen 3:15. Tomten får en sträckning ända ut i vattnet, vilket fick betydelse för fiskerätten.

Det är ej klarlagt när Börje Klingberg säljer torpet

till Gunnar och Märta Holmqvist från Sigtuna.

Tönnes och Karin Rosenborg köper Höganäs 1972 för att 1998 överlåta det till Margaretha Sigurdsson Rosenborg som är nuvarande ägare.

Foto: Eva Medin Johansson

UE NATUR

Trädfällning * Slyröjning
Stormfällning * Fiskeguidning

Ulf Engqvist

070 88 98 776

ue.natur@gmail.com

Gillar du lamm ?

Vi säljer lammkött, lammkorv och skinn

Lammen går på naturbeten
både på Tvärnö och på andra öar i skärgården

Gårdens växtodling samt
lamm- och nötproduktion är KRAV-godkända

Lammslakt sker lokalt på Lundsbo's lammslakteri
(www.lundsbo'sslakteri.se),
köttet levereras styckat och klart i kartong.

Grillkorven tillverkas av Almunge kött
(www.almungekott.se)

Skinnen beredes av Donnia skinn i Tranås
(www.donnia.se).

Välkommen med din beställning!

Mellangården

Anders Johansson & Eva Medin Johansson

070 398 03 87

mellangarden755@gmail.com

www.oregrund.nu/tvarno

Du hittar oss också på facebook

Vad händer i Hargshamn

Under 2020 angjorde 170 fartyg Hargshamn och drygt 500 000 ton gods lastades av och på fartygen. Men kapaciteten skall öka med större

Ponton som förankrats i botten har grävare som tar upp ca 18 kubikmeter bottensediment i varje skopa

fartyg från nuvarande maxlängd på 185 meter till 200 meter och med dubbelt så stor last. Därför har farleden muddrats djupare och antalet fyrar och flytande sjömärken har utökats.

Under hösten 2020 har det sprängts på botten och 225 000 kubikmeter bottenmassor grävts upp, mest runt Kälsholmen och vid Galtgrynnan. Massorna har lastats på pråm och dumpats i en djuphåla strax söder om Medholmen enligt dispens av Länsstyrelsen. Arbetet har utförts genom Sjöfartsverket av finska Wasa Dredging Oy.

Främst syns en av pråmarna som är tungt nedlastad utanför Kälsholmen. Bakom gräver en stor grävska upp det som ska muddras och som den stjälper i fartyget. Pråmen tömmer sedan massorna vid Medholmen genom att öppna luckor i botten

Foto: Lena Edin okt 2020

Fördjupningen av farleden är nu klar och muddring och sprängning av hamnbassängen är i full gång sen i vintras och beräknas vara klart våren 2021. Arbetet pågår dygnet runt. Massorna dumpas vid Medholmen men förorenade bottenmassor tas upp på land för avtorkning och senare frakt som deponi. Sprängningen utförs endast under dygnets ljusa timmar efter Naturvårdsverkets riktlinjer för buller. Grumlingen kontrolleras och

fisken skräms tillfälligt bort inför sprängning.

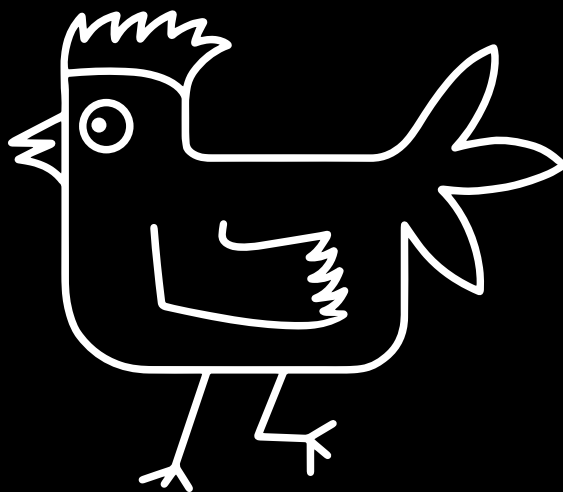
I höst 2021 skall enligt plan den nya 200 m långa kajen börja byggas vilket beräknas ta 1 – 1 1/2 år. Arbetet görs för att möjliggöra hamnens fortsatta utveckling med säkrare och större fraktkapacitet och för att ge förutsättningar för mer miljövänliga och kostnadseffektiva transporter på sjön för att avlasta vägnätet. Antalet arbetstillfällen kan öka i hamnen till det dubbla från idag ca 30 – 40 anställda.

Planer finns för att återstarta verksamheten i Danemora gruva där Hargshamn har en naturlig roll som utskippningshamn. Lantmännen är nu största aktören med mycket spannmål främst från Mälardalsområdet, vilken lagras, torkas i stora terminaler på hamnområdet och sedan fraktas till flera kontinenter. Vattenfall och Fortum har också lager inom området och planerar att importera mera flis. Försörjningen av biobränsle som pellets, bark och flis till Stockholms- och Uppsalaregionerna handhas i stora mängder genom hamnen.

Läs mera på www.hargshamn.se/information

*Alla kan medverka med
en liten berättelse eller bild från vår
byggd om människor, gårdar, natur, djur
eller upplevelser, nytt eller gammalt*

här av er till styrelsen

HÖNA BÖNA

Loppis i ladan i Björnäs

Massor med fynd och vi fyller ofta på med nytt!
Pga Covid är det bra om du under våren bokar tid.

Följ oss gärna på hona.bona.loppis

Varmt välkomna!

Höna Böna 0733-423307

Nytt naturreservat - Tuskösundet

Det har bildats ett nytt naturreservat som sträcker sig öster om bron som förbinder Söderön och Tvärnö. Det förvaltas av Länsstyrelsen i Uppsala län. Det 59 ha stora reservatet är uppdelat på fyra områden, två på Söderön och två på Tvärnö, och dessa är belägna norr och söder om Tuskösundet. Se streckade områden på kartan.

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald samt att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. Områdets kalkbarrskogar och lövrika miljöer med dess ekosystem och biologiska mångfald, speciellt svamp- och kärlväxter som trivs på kalkgrund, ska vårdas och bevaras. Området ska också bli tillgängligt för friluftsliv, dock utan att riskera bevarandet av den biologiska mångfalden.

Reservatet består till stor del av kalkrik granskog med varierande inslag av tall, asp, björk, ek och hassel. På några ställen finns små berghällar med långsamväxande ek och tall. En del mindre sumpskogspartier

förekommer också. Vissa partier är troligen tidigare hagmark, som under lång tid vuxit igen till skogsmark. Det finns också några mindre områden där lövträden dominerar, där växer ek, ask, lönn, asp, björk, hassel blandat med tall och gran. I sluttningar och terrängsvackor växer en örtrik flora som gynnas av den kalkrika jordmån. I reservatet växer också många ovanliga svampar.

I den sydvästra delen av reservatet finns ett gammalt gruvhål. Gamla trädgårdsgårdar i området visar på tidigare skogsbete, vilket upphörde under 1970- och 1980-talet. Tanken är att skogsbete nu ska bidra till öppnare områden i vissa delar av reservatet.

Kartan från Länsstyrelsen ingår i en långsiktig skötselplan för reservatet. Det kan dröja innan stigar och parkeringar är anlagda.

Vi är säkert många som med intresse kommer utforska naturreservatet framöver.

se karta nästa sidan

Ta en promenad genom Naturreservatet till Lill-Näsudden. Där finns det en ordnad grillplats med utsikt mot Skyan, Galtfjärden och Herräng

Eller ta en fin promenad på de uppskyltade stigarna Bergavägen och Myravägen mellan skolan och Norrgården

Eller följ promenadslingan från Mellangården genom historien till gravrösen och skeppssättning på Södergården

ROSLAGSSTIFTELSEN

"BEVÅRA ROSLAGEN PÅ GAMMALT KLASSISKT VIS"

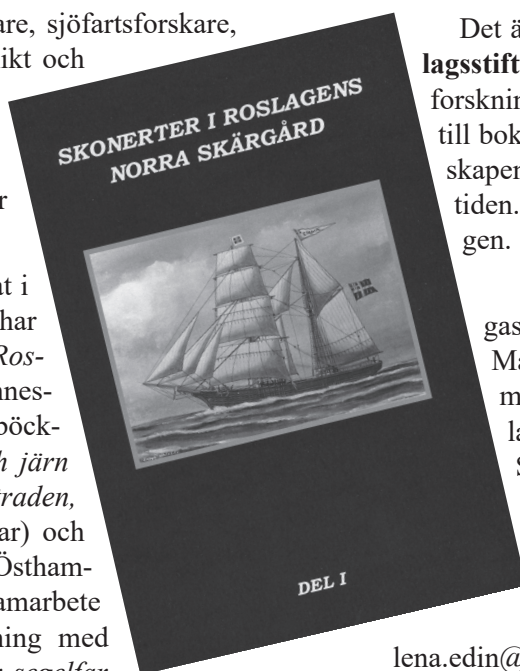
Stiftelsen syfte är att bevara och främja den klassiska skärgårdsmiljön och kulturen

Stiftelsen kan bidra med stipendier eller bidrag till privatpersoner, företag, intresseorganisationer eller andra för att bevara nyttjande och nyskapande av allmogebåtar, båthus eller skärgårdshus t ex

www.roslagsstiftelsen.se

Roger Toll är folklivsforskare, sjöfartsforskare, "Båtologen" och bedrivit ett unikt och absoluta faktaseriöst arbete. Under nästan 30 år har han arbetat med allt material om Skonertskutor som resulterat i en stor samling.

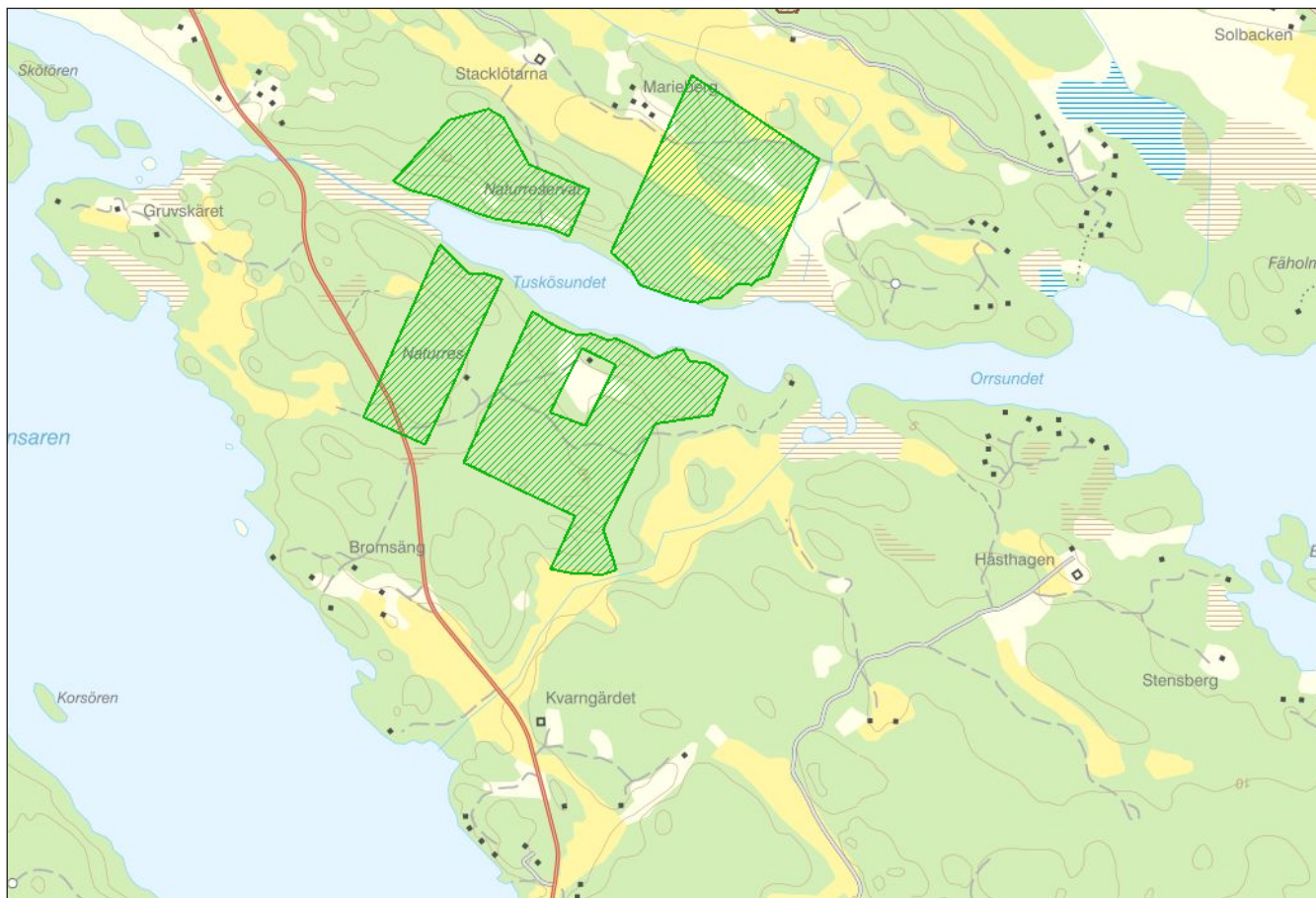
Roger har hela sitt liv forskat i allt om sjöfarten i Roslgen. Han har i många år skrivit artiklar i bla *Rospiggen*, Roslagens Sjöfartsminnesförening. Han har skrivit flera böcker, som *Häveröbriggas*, *Kol och järn i lasten*, *I timmer- och papperstraden*, *Tre Östhammars Båtar* (ångbåtar) och avslutade sin stora gärning med Östhammars 650-årsjubileumsbok i samarbete med Frösåkers Hembygdsförening med *En storredare i Roslagen under segelfartygens tid*.

Det är nu mycket värt för Roger att **Roslagsstiftelsen** hjälpt till att få denna gedigna forskning om skonerterna i Roslagen tryckt till bok i tre delar. Nu kan vi ta del av kunskapen och bevara en stor skatt inför framtiden. Ett unikt tillfälle att bevara Roslagen.

En skonert var en skuta som vanligtvis hade två master men kunde ha tre. Många byggdes, ägdes, seglades med många olika laster i vår skärgård. Roslagens skärgård var mycket viktig för Sverige med många olika handelsprodukter som skeppades runt i landet och vidare ut i världen.

Är någon intresserad av böckerna hör av er till Lena Edin, lana.edin@gmail.com, 070 49 45 945

ROSLAGS-ÄGG

0173 133 69
info@roslagsagg.se

Eds Trädgård

Du vill Vi kan

Har ni haft besök i trädgården?

Vi hjälper er hitta en lösning för just ert behov.

Stängsel - Stolp - Aggregat - Isolatorer

DELKA
Ditt stängsel- och staketproffs

ÖPPETTIDER

Måndag - Fredag: 08.00 - 17.00
Lördag: 10.00 - 14.00
Söndag: STÄNGT

Kontakta oss
info@delka.se - 0173-23077
Fabriksvägen 8, 74234 Östhammar

Namnetikett

År 2021 Årsskrift lösnummerpris 40 kr

**Medlemsavgifter
för familj 200 kr
enskild (över 18 år) 100 kr**

Inbet på Pg 462 39 77 - 8

Glöm inte betala årsavgiften !

**Betalar du över internet - kom ihåg
att lämna fullständigt namn
och hela adressen + din e-postadress**

Glöm inte...

... Hembygdsföreningens
Årsstämma vid Tvärnöscola **19 juni**

Öregrunds Däck & Fritid

Välkommen till Öregrunds nya
däckverkstad och butik
önskar Magnus & Marie med personal

info@odf.se

070-264 41 89

Öregrunds däck & fritid

oregrunds_dack_och_fritid

Västergatan 63, 742 42 Öregrund

SKÄRGÅRDS CATERING

Catering för stora som små middagar

Vi har något för alla tillfällen och

vi samarbetar med lokala företagare för noggrant utvalda råvaror

Fredagspåse

*Vi plockar ihop det allra bästa med bla råkor och egengjorda röror
med tillbehör samt en söt och god efterrätt*

Direkt till er dörr eller avhämtning i Öregrund

info@skargardscatering.se

Jenny 073 971 51 12

www.skargardscatering.se

**Söderöns
HEM & TRÄDGÅRD**

Vi hjälper dig med ditt hem och din trädgård
Hemstäd, fönsterputs, visningsstäd, homestyling, flyttstäd,
byggstäd, hus- och stugpassning och trädgårdsskötsel

Vi formar arbetet efter ditt önskemål

Sandra 076 77 37 793

info@soderonsht.com

HVO, diesel, eldningsolja o smörjmedel
markarbeten, avlopp, grus, jord o sand
verkstad, container, transporter

www.jokabakeri.se

0173 211 10

Västergatan 66 742 42 Öregrund
0173 308 00 www.oregrondsvvs.se

**Naeslund
EL**

Felsökning
Installation
Service

076 279 32 02

Däck
Hjulsifte
Omläggning
Balansering

076 279 32 02

**Naeslund
Motorsport**